

ION PILLAT

ANTOLOGIA TOAMNEI

EDITURA

LIBRĂRIEI UNIVERSALA ALCALAY & Co.

LEI 20

POEZIA TOAMNEI

DE ACELAȘ AUTOR

Visări păgâne 1912

Eternități de-o clipă. . . 1914

Amăgiri 1916

Grădina între ziduri. . . 1920

Premiată de Academia Română

ION PILLAT

POEZIA TOAMNEI

— ANTOLOGIE —

Vara 'și apucă aborul spre părmuri depărtate,
Al toamnei dulce soare se pleacă la apus,
Și galbenele frunze, pe dealuri semănate,
Simțiri deosebite în suflet ne-au adus.

Gr, Alecsandrescu, 1836.

„VIAȚA ROMÂNEASCĂ”

1921

Cel mai frumos anotimp e la noi toamna.

Era deci firesc ca melancolia felurită și anuală a naturii, să trezească atât de mult melodia versului în sufletul din fire trist al românului.

Mai toți poeții noștri au cântat-o și am crezut că ar fi mulțumitor să avem la un loc poemul total, șoptit la sfârșitul zilelor de toamnă de dorul și de oboseala atâtor visători.

Acest volum nu putea fi prin urmare decât o adunare de clipe sufletești, iar nu de nume, — de poezii, iar nu de poeți. De aceea uniți poeți sunt reprezentați mai mult ca alții, de aceea lipsesc buneoară Cerna sau Vlahuță care n'au scris despre toamnă.

Impărțirea pe capitole în jurul unui «leitmotiv» sufletesc va deschide, nădăjduim, cititorului îndrăgit de poezie, cărări noi spre luminișurile toamnei românești.

- I Vine toamna.
- II Zări de toamnă.
- III Amurguri de toamnă.
- IV Flori târzii.
- V Parcurile toamnei.
- VI Cules de vii.
- VII Toamna în codru.
- VIII Păsări și frunze călătoare.
- IX Ploi și neguri.
- X Glasul toamnei.
- XI Făptura toamnei.
- XII Toamna și iubirea.
- XIII Toamnă și amintirea.
- XIV Toamna și moartea.
- XV Toamna războiului.

VINE TOAMNA

VINE TOAMNA...

Veștejite flori de crîn,
Vine toamna, vine, —
Și cu freamătul ei plin
De obidă și suspin,
Ne alungă din grădini
Fluturi și albine.

Vine crivățul hain
Să vă bea potirul —
Veștejite flori de crin,
Vine crivățul hain,
Să vă sece pe deplin
Din potire mirul...

Vine aprigul șivoi,
Biete flori plăpânde,
Vine aprigul șivoi...
Și veți adormi și voi,
Veți dormi, visând un roi
De albini flămânde...

Elena Farago

COBOARĂ TOAMNA...

Coboară toamna 'ncet din slavă,
Năframa galbenă-i răsare
Și peste vârful de dumbravă
Ii flutură depărte'n zare.

Atât de jalnic geme vântul,
Cum s'a pornit acum să sboare,
Pare-c'a prins în drum cuvântul
Unei neveste care moare.

Pe urma lui un plâns se'mparte
Și'n taina codrului străbate,
Ca niște fluturi— soli de moarte—
S'alungă foile uscate.

Lumina soarele și-o frânge,
De somn pleoapele i-s grele,
In jur de patul alb își strânge
Mai des cernitele perdele.

Din geana lui abia o rază
Imi mai alunecă pe frunte
Și tremurând îmi luminează
Argintul firelor cărunte...

Octavian Goga

SE'NTORC IAR ZILELE NOROASE...

Se'ntorc iar zilele noroase
Cu negurile somnoroase,
Și-amurgurile timpurii —
Vin diminețile urâte
Și nopțile posomorate
Și lungi și negre și pustii...

Copacii despuiați și jilavi
Și triști ca cerșetorii schilavi
Gem biciuiți de vânt și ploi, —
Podoaba lor de-odinioară
O zdreanță putredă-i ce zboară
Și-i tăvălită în noroi...

Veni-vor zilele senine,
Vor râde florile'n grădine
Sub arcul cerului senin..
Veni-vor toate iar, știu bine..
Ci eu, cu toamna care vine,
M'aș duce; ca să nu mai vin..

Șt. O. Iosif

VARA-I PE SFÂRȘITE...

Vara-i pe sfârșite, dar nu-i încă toamnă,
Aerul e molcom, cerul e senin,
Pentru ce spre jale însă tot te'ndeamă?
Ori pentru că moartă cade-o foaie lin
Din frunzișul verde, ori că rândunele
Țin neliniștite sfaturi între ele
Încotro s'apuce, în spre ce liman?...

Toate's tot aceleași ca în orice an...
Tot văzduhul fără ceață, fără nori,
Plin de strălucirea zilelor cu soare...
Fluturi, găze,-albine, mișunând prin flori,
În acelaș vesel zvon de sărbătoare...

Toate par aceleași, dar în umbră parcă
Moartea stă la pândă, pipăe și'ncearcă
Să pătrundă'n toate pe furiș și scurmă,
Pregătind venirea ceasului din urmă.

Șt. O. Iosif

RAZĂ PALIDĂ...

Vine toamna peste lanuri,
Rândunele trec în rânduri,
Cade frigul peste inimi,
Peste gânduri.

A rămas şipotul singur
Lacrămile să-şi ascună
Şi pădurea fără visuri,
Fără frunză.

Ochi-mi plânşi zadarnic câtă
Dorul lor pierdut în crânguri.
Cântă frunzelor adio
Codri singuri!

Peste toamna mea din suflet
Ți-aplecii ochii, visătoare,
Trişti, ca raza cea din urmă
Delă soare!

D. Nanu

TOAMNĂ...

De-al Verii'n agonie
Geamăt adunaţi,
Sinistru, corbii negrii,
Ca cioclii dau năvală,
Puzderie 'n văzduh.

Năvod de croncăniri
În aer au Țesut
Ș'apoi în el au strâns,
Sălbatec, biata Vară.

Cu ghiare de hrăpareți,
Pe rugul ruginit
Al frunzelor dintâi
Căzute la pământ,
Cu ochi de pradă lucitori,
Vara au târșit;
In cioc au apucat
Flacări din apus
Și pusu-i-au ei foc...
Arde Vara, arde...
Vuie vântul a prohod...

Șueră pădurea,
Șueră-a răscoală,
Amenință cu crengi
Pe cioclii să-i alunge
Și ramurile 'ntinde
Ca Vara să le-o smulgă...

Dar lanț de rădăcini
De glie-o ține strâns..
Și vara arde, arde 'ncet...
Toaca morții sună corbii...

Ars-a Vara, ars-a;
Fir de iarbă arsă
I-este rămășița
Iară colb, cenușa
Răspândită 'n aer...

Pleoapa grea de lacrimi
Lăsatu-am să cadă
Și când am redeschis-o,
Soarele s'a dus...

Întâia ceață-a toamnei
În aer se respiră...
Ea-i sura fumegare
A Verii moarte 'n foc...

Sub cerul fumuriu
De fumul Verii arse,

Toaca morții
Sună corbii,
Sună corbi
Toaca morții...

Vintilă Russu Șirianu

RAPSODII DE TOAMNĂ.

Fragment.

A trecut întâi o boare
Pe deasupra viilor,
Și-a furat de prin ponoare
Puful pădărilor.

Cu acorduri lungi de liră
I-au răspuns fânețele.
Toate florile șoptiră,
Intorcându-și fețele.

Un salcâm privi spre munte,
Mândru ca o flamură.
Solzii frunzelor mărunte
S'au zburlit pe ramură.

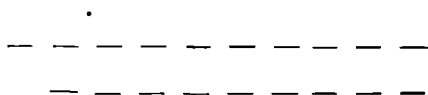
Mai târziu o coțofană
Fără ocupație
A adus o veste 'n goană
Și-a făcut senzație:

Ci-că 'n munte, la povarnă,
Plopii și răsurile
Spun că vine-un vânt de iarnă
Răscolind pădurile,

Și-auzind din depărtare
Vocea lui tiranică,
Toți ciulinii pe cărare
Fug, cuprinși de panică...

Svonul prin livezi coboară,
Colo jos, pe mlaștină,
S'a 'ntâlnit un pui de cioară
C'un bățlan de baștină

Și din treacăt îi aruncă
Altă veste stranie,
C'au pornit-o peste luncă
Frunzele 'n bejanie !...

Dar de-odată, pe coline
Scade animația...
De mirare parcă-și ține
Vântul, respirația.

Sboară vești contradictorii
Se'ntretaie știrile,
Ce e ?... Ce e ?.. Spre podgorii
Toți întorc privirile...

Iat'o !

Sus, în deal, la strungă,
Așternând pământului
Haina ei cu trenă lungă
De culoarea vântului,

S'a ivit pe culme Toamna,
Zina melopeelor,
Spaima florilor și Doamna
Cucurbitaceelor..

Lung își flutură spre vale
Ca 'ntr'un nimb de glorie,
Peste șolduri triumfale,
Haina iluzorie.

Apoi pleacă mai departe
Să colinde zările,
Cu alai de frunze moarte
Pustiind cărările...

G. Topîrceanu

ZĂRI DE TOAMNĂ

TOAMNĂ.

Invăluît în norii
Privirii Ei, o clipă 'ntunecate,
Ca aripile morţii 'n jurul frunţii,
Bătu aripa toamnei îngheţate.

Şi-atunci am auzit cum Aeol plânge
Muşcând din pomi pe àrida câmpie
Şi norii cum s'amestecă 'n vârtejuri
Sub toamna ce se lasă sângerie.

În van, am zis, gem carele 'ncărcate
Săltând peste râpoasele coline,
Şi câmpul s'a roşit cu fluvii late
De sânge, curs din teascurile pline.

Căci noi, năluci în fugă întâlnite,
Pe drumul ce se chinue în zare,
Lăsăm în urmă câmpul verde-odată
Gonind dup'o nălucă 'nşelătoare.

Cum ceru'și dă suspinul cel din urmă
Sub genele de nori ce se'mpreună—
Din spate ne ameninț'amintirea
De-acuma preschimbată în furtună..

Din ram în ram, încet paianjenișul
Iși țese pânza... Iar în depărtare,
Sclipirea argintată a zăpezii
Aleargă peste piscuri solitare.

Ion Al-George.

ALEAN.

E'n zori, e frig de toamnă,,
Și cât cu ochii vezi
Se împletește fumul
Și-i pâclă prin livezi.

Răsună trist de glasuri
Câmpiile pustii,
Și pocnet lung și chiot
S'aude 'n deal la vii.

Cu 'n smeu copii aleargă,
Copil ca Ți te vezi,
Și plângi... și-i frig de toamnă
Și-i pâclă prin livezi.

G. Bacovia

COPACUL.

Hipnotizat de-adâncă și limpedea lumină
A bolților destinse deasupra lui, ar vrea
Să sfărâme zenitul și'nebunit, să bea,
Prin mii de crengi crispate, licoarea opalină.

Nici vălurile nopții, nici umeda perdea
De nouri, nu-i gonește imagina senină :
De-un strălucit albastru viziunea lui e plină
Oricât de multe neguri în juru-i vor cădea...

Dar, când augusta toamnă din nou îl înfășoară
În tonuri de crepuscul, când toamna-așează iară
Sub casca lui de frunze, un rod îmbelșugat,

Atunci, intrând în simpla, obșteasca armonie
Cu tot ce-l limitează și-l leagă, împăcat,
În toamna lui copacul se 'nclină către glie.

Ion Barbu

SUSPINE DE TOAMNĂ.

Toamna tristă și târzie,
Impletind cununi de laur,
S'a lăsat peste câmpie
Ca un patrafir de aur.

Iar din codrul singuratic
Și din curpenii de vie
Cad petale de jaratic
Peste țarina pustie.

Corbii — cor cernit de clerici—
Trec în sbor țipând a jale:
Peste negrele biserici,
Peste lanurile goale..

Iar cupola cenușie,
Ca o criptă grea se lasă:
Peste inima-mi pustie,
Peste dorul ce m'apasă..

Ion Buzdugan

CÂNTEC DE TOAMNĂ.

Voi, plopilor galbeni, aprinse făclii,
Ce ardeți în zarea deșartei câmpii,
Innalte și fumegătoare feștile
De veghe la moartea frumoaselor zile!
Dar moartea cu aripi de ceață v'atinge.
Când vântul vă bate și ploaia vă stinge,
Iar frunza târzie, din rară mai rară,
Stropește pământul cu picuri de ceară;

Stropește pământul, încet, până când
Tulpinele goale-or rămâne'n curând,
Pe zarea deșartă a moartelor zile
Stând negre ca niște scrumite feștile.

Nichifor Crainic

CĂTUNUL.

Cătunu-i risipit pe vale,
Și oamenii l'au părăsit,
Bordeele sunt dărâmate,
Biserica s'a învechit..

Pe drumul mare crește iarbă,
Și furcile de la fântâni
Stau veșnic neclintite'n soare,
Iar arborii par mai bătrâni.

În jur câmpia se întinde
Pustie, sub albastrul cer,
Copacii'n fundurile zării
Ca niște umbre șterse pier..

Spre seară cârduri lungi de paseri
Tăcut s'afundă'n depărtări,
Și lasă'n urma lor cătunul,
În golul veșnicei uitări..

Traian Demetrescu

TOAMNĂ.

Văl de brumă arginție
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

Și cum dela Miază-Noapte
Vine vântul fără milă,
De pe vârful șurii noastre
Smulge'n sbor câte-o șindrilă.

De vifornița păgână
Se'ndolesc nucii bătrânii,
— Plânge-un pui de ciocârlie
Sus pe cumpăna fântânii.

Il `ascult și simt sub gene
Cum o lacrimă-mi învie :
— Ni se-aseamănă povestea,
Pui golaș de ciocârlie.

Octavian Goga

C Â M P U R I.

Coline își destramă, în schinteiere, creste sure,
Și drumurile 's urmărite cu procesiunile de plopi,
Metalul bălților își rupe în ciob, oglinda sub pădure
Și arăturile cu mure și rugi, sfârșesc în șanț de gropi.

Fântânile spânzură 'n pârgonii, burdufe vechi sau o găleată,
Cu șarpe'n plisc, scoboară barza, pe cerul de apus strivit,
Cirezi de vaci, peste ogoare pornesc o linie bălțată,
Cu abur și cu bale'n botul ce picură argint topit.

Sbor vrăbii multe de pe câmpuri, ca bulgări de pământ svârliți.
Pitiți în mărăcini sunt iepuri clipind urechia să ia seamă
Spre bubuirile de pușcă și în spre câini chelălăiți.

Ș'apoi e liniște în care își torc păienjeni țesături,
Păduri, ogoarele, prundișul, sub cerul larg, coclesc aramă,
Și vântul smulge pumni de pae, din carele ce merg spre șuri.

Adrian Maniu

VEGHE DE TOAMNĂ.

Trecut-au cocostârcii, în zare călători,
Pârâul nu mai cântă, prin iarbă nu sunt flori.
Colo, spre Miază-Noapte, vin nourii grămadă,
Ce'n ploaie înghețată și rece au să cadă;

Muncelele albastre și codrul fremătos
Își înfășoară fruntea în giulgiu neguros
Și plâng! Acuma iarăș obositor și jalnic
Aducerile-aminte vin ca un râu năvalnic:
Ah, unde e Răpciune, când porțile la vii
Se deschideau în lături și te chemau să vii
La cea mai fără samăn petrecere cu glume,
C'o poezie scumpă venind din altă lume!
Cântau culegătorii cu struguri în panere,
Se retezau atunce știubeiele cu miere
Tot mai zăream în floare vr'un mac mai târzielnic
Ce'n margine de drumuri se'mbujora sfielnic.
În culbu-i rândunica cânta cu dulce glas.
Din farmecul acela nimic n'a mai mai rămas!

Pe streșini se oprește un stol de porumbei,
Și din frunzaru-mi verde cu frunză de hemei
Rămas-au doar haragii înfipti ca niște lănci.
Nimica nu s'aude, nici bucium, nici tălănci;
Numai săteanul iese pe prispa casei sale
Privind în fundul zării cu ochii plini de jale;
O flacără slăbită mai pâlpâe în vatră,
Pe când în bătătură mereu un câne latră
Și cumpăna fântânii lung scârțâie la vânt
Și ciutura se farmă lovită de pământ..

Alexandru Naum

— AGONII DE TOAMNĂ —

Trecut-a luna lui Brumar,
Târând în sdrențele-i de ceață,
A gliei cea din urmă vlagă..
Căzut-au fulgi cu bobi de ploaie
Și sunt pe țărna zgribulită,
Ca pete mari de mucigaiu..
Un miros ud de agonie,
Văsduhu'ntreg îl umple.
Pământul tot e-o rană largă
În putred trup de infinit
Și'n jurul lui e cerul,
O cârpă care-l leagă..

În câmpul plâns și istovit,
În cântul vântului vuind,
Stă singur, singurul copac..
E ca un vaet înlemnit,
Leșit din Țuphavul pământ..
Cuprins de-a firii agonie,
Pășit-am înspre el:
'I-e trupul muced, spintecat
Și coaja roasă, coșcovită.
Mai are doar o creangă strâmbă
De-asupra trunchiului crăpat:
E ca un schilod cerșetor
Ce-ar vrea — cu brațu-i unic ridicat —
Să-și apere ce-a mai rămas..

Simțit-am inima mea, strânsă,
Urcată'n gât cum se topește
În lacrimi de milă...
M'am dus la el, l'am strâns la piept,
— Cum strângi un frate —
Atât de tare 'ncât să-i dau
Sânge din al meu...

. Vintilă Russu Șirianu

INTOMNARE.

Decor de toamnă

Înstelarea'n lac răsfrântă printre foi de nenufar
A făcut din lac poiană, din luceferi licurici :
O poiană colbăită de ninsori de chilimbar
Printre cari stropi de aur joacă lucitori și mici.

Pe când noaptea străvezie în tăcere se'nvesmântă,
Broaștele opresc — o clipă — tânguirea lor deșartă,
Iar pe apele vrăjite luna trece ca o sfântă
Ofilind întreg frunzișul cu surâsul ei de moartă.

Al. O. Teodoreanu

TOAMNA.

Pe mocnitul iaz, își pleacă
Fruntea grea de neguri stuhul,
Imbiat de 'nsomnorarea
Ce 'mpăienjenî văzduhul.

Neștiute mâini urziră
Ierburî lîncede și rare
Ca un giulgiu tăcut pe trista,
Larga necutremurare.

Plutitoare peste ape
Stă din sbor o rînduneă —
Par'că baterea din pieptul
Lumilor a stat cu ea.

Înspre zări își ține 'ntinse
Lin, aripile-amîndouă
Ca o veste-a dezlegării, —
Ca un dulce: «Pace vouă!».

A. Toma

TOAMNĂ.

În zorii sfioși se coboară pe largă întindere a luncii
Cu sape, cu pluguri și grape, o mută și searbăda gloată.
Din cerul mîcnit lin se cerne o ploaie măruntă, cu sloata,
Dar trîmba de oameni se'nșiră, s'așează pe țarina toată,
Și'ndată pornește la lucru trudită robime a muncii.

Cum tremură brațul pe coarne, căci lutul cleios ține fierul !
Cînd boii, spetiți, cad sub bice pe brazda cu greu începută
Atunci doar stă truda o clipă, sar oameni grăbiți de le-ajută
Și zorul pornește mai aprig... În toți i-o'ncordare tăcută,
Doar unul de-și svârle căciula ori altul de-și scoate chimirul.

Sub seară târziu sbuciumarea s'alină pe 'ncet, se desleagă
Și gloata se'mprăștie, pierde, de noaptea bordeelor suptă.
Pustiu, răscolit, crunt, stă câmpul ca după o crâncenă luptă.
Doar ploaia rămâne să plângă, nopți-zile întregi, ne'nteruptă,
Logodna semințelor blânde cu lutul bătrân, stors de vlagă.

V. Voiculescu

AMURGURI DE TOAMNĂ

TÂRZIU DE TOAMNĂ.

Prin singurătatea lui Brumar
Se risipește parcul cât cuprinzi
Învăluit în somnul funerar
Al fumegoaselor oglinzi.

Căci prin mijloc, bolnav de mii de ani,
Intunecat în adâncimi, un lac e 'ntins
Și sângele din vii și din castani
Pe fața ruginie a undelor s'a prins.

Tristețea mea străvede printre arbori zarea
Ca 'ntr'un tablou, în care nu 'nțelegi:
Boschet sau așteptare oprește 'n fund cărarea.
Și liniștea-i ecoul buchetelor pribegi.

Spital de întristare, de căință,
În care-ți plângi iubirea ne'ntâmplată
Și-ți amintești cu dor, cu-o suferință
Făptura ne'ntilnită niciodată.

Câți-va molifți s'au întâlnit departe
Pe când în jur, prin murmurul ce roagă,
Se 'nchide înserarea ca o carte
Și sufletul în foi ca o zăloagă.

Tudor Arghezi

AMURG.

Ca lacrimi mari de sânge,
Curg frunze de pe ramuri, —
Și 'nsângerat, amurgul
Pătrunde 'nceț prin geamuri.

Pe dealurile-albastre
De sânge, urcă luna, —
De sânge pare lacul
Mai roș ca'n totdeauna.

La geam tușește-o fată
În bolnavul amurg;
Și s'a făcut batista —
Ca frunzele ce curg.

G. Bacovia

AMURG DE TOAMNĂ.

Din vârf de munți amurgul suflă
Cu buze roșii
În spuza unor nori încremeniți pe cer
Și-ațâță
Jeratecul ascuns sub vâlul lor subțire de cenușă..

O rază, ce vine goană din apus,
Și-adună aripele și se lasă tremurând
Pe-o frunză :
Dar prea e grea povara —
Și frunza cade,..

Ah, sufletul :
Să mi-l ascund mai bine 'n piept și mai adânc —
Să nu-l ajungă nici o rază de lumină :
S'ar prăbuși...

E toamnă...

Lucian Blaga

PUSTIU DE TOAMNĂ.

Coboară tăcută și insinuantă
O sară cu pale decoruri cerești;
Doi ochi de 'ntunerice pătrund prin ferești,
Adânci, ca doi ochi de amantă.

Pe dealuri pustiul lungit ca o fiară
Adoarme cu păru 'ncălcit în pădure.
Grămada de nouri cu coamele sure
Apare ca munți de cenușă fugară.

Trec cioare purtate în cute de vânt
Pe-un cer ca o apă cu valuri murdare,
Și 'n ceața ca praful ce cade pe zare
Pământul îmi pare un proaspăt mormânt.

În cercuri înguste tot cerul se strânge
Pe lumea pe care-o trăesc și o sânt;
Și cade pe mine, pe globul meu strâmt..
Mi-e sufletu 'nchis ca 'ntr'o cușcă, și plânge.

Nisip de 'ntuneric încheagă un zid
Subt care cad frânte visări călătore;
Și 'n mine un orb, cerșetor de visare
Rămâne cu mânele 'ntinse în vid...

Demostene Botez.

AMURG.

Salcâmi grei de ploaie se scutură pe drum.
Pe sârme scânteiază șiraguri de mărgele
Și nori, târând în zare fantastice perdele,
Îmbracă depărtarea în mantie de fum.

Pe garduri ostenite, pe umede stradele,
Lumina mohorâtă se'ntunecă... Ş'acum,
Ca'ntr'o estampă veche dintr'un bătrân album,
Apusul dând în laturi obloanele lui grele,

Un ochiu diform şi roşu aruncă peste lume
Privirea-i speriată ca de pe alt tărâm,—
Aruncă zilei moarte înfiorări postume

Şi poleind noroiul din gropi, pe caldarâm,
Cu cea din urmă rază s'adină parc'anume
De cea din urmă frunză ce tremură'n salcâm.

Otilia Cazimir

FRAGMENT.

În faţă-mi se'ntinde-al câmpiei cuprins
În limpedea serii splendoare,
Cu galbene lanuri pe şesuri întins.
În jur, ca' zăpada ce-asnoapte ne-a nins,
Stă volbura'n alba ei floare.

Iar soarele-apune, şi-acolo 'ntr'un loc
Cu roata-i pământu-l atinge:
Cum cerul şi-l bate copilul în joc,
Eu nu ştiu ce mână şi discu-i de foc
Pe marginea lumii-l împinge.

Un tren a trecut în nebunul său fel
 Și-adreptul spre soare-acum pasă,
În soare s'afundă, și parcă prin el
Vrea lacoma fiară să-și scurme tunel
 Și'n golul cu stele să iasă.

Acum e vărsare de flacări spre-apus
 Ca'n noapte când arde-o pădure.
Se stinge și-aceasta, și soarele-i dus,
Și-Amurgul din vale ia drumul în sus
 Spre munți cu creștete sure.

Și fluturi și pasări aripile-și strâng
 Cătându-și veghiate limanuri.
Își freamătă boarea doinirile'n crâng,
Izvoarele cântă și spicele plâng
 Când lunecă vântul pe lanuri.

Sosește-apoi timpul când cerul a prins
 Tutindenii egală culoare
În toate-ale lui din imensu-i cuprins,
Iar noaptea tăcută'n văzduhul învins
 În liniște'neepe să zboare.

Învie-ale firii tăcute puteri,
 Și-urzesc miriade de multe,
Și leagă pe mâne cu astăzi de eri;
Văd ochii cei tainici ai altei vederi,
 Vin alte auzuri s'asculte.

Și-atâta durere și galben amar
 Și-atâta neliniște tace,
Și inimi trudite ce plâng în zădar.
O, cât ești de bună, cea fără hotar
 În taina ta sfântă, tu Pace!

G. Coșbuc

VARA INDIANĂ.

Aici e Văra Indiană,
Și arborii sunt de rugină
Și clipa de amurg e plină
De-un soare roșu ca o rană.

Colori de roze'nsângerate,
Colori de focuri rumenite;
Și diamante șlefuite
Aruncă flăcări peste toate...

Ce frunze veștede'n grădină!
Și frunza care cade, parcă,
În aerul ticnit, e-o barcă
Purcând un licur de lumină.

Cu fiecare frunză pierе
Podoaba Verii Indiene:
Multicolorele ei pene
Vai, sunt atât de efemere...

Leon Feraru

ASFINȚIT DE TOAMNA

Din toate părțile venind
S'au desfăcut băerile furtunii,
Și, rupte de pe-al ramurilor rug,
Sar frunzele ca broaștele sărind
Sau repezite ca lăstunii
Fug frunze, fug.

Ah, toamna înjumătăți întreaga lume,
Căci ne-a furat și umbra și lumina ;
Iar frunza ce-ascundea de soare umbra,
Privind cum tremură pe iarbă prin medallii
De aur, chipu-i alintat de vânt, —
Sărută-acuma urma umbrii pe pământ.

Căci toată vara frunza a cântat,
Iar ciripitul păsărelelor piliră
Picioșul frunzei, și în vântul inspirat
Copacul a rămas acum o lîră
Săracă.
Și toată vara frunza a cântat
Și-acuma joacă.

O, frunză verde, soră cu doina, nu mai cântă
În șoptitorul murmur de codru răcoros.
Nici nu mai șueri dîrză pe buza cântăreață, —
Căci te-o lua de-acuma în buze pâcla, moina
Și Toamna, soră bună cu doina.

Ah, câte toamne a'nghițit pământul..
Și ca întotdeauna bate vântul...

Și vom muri și noi ca toate, surjoară,
Căci toate fură gata când trebuiau să moară...

Opalul cerurilor rele
Cu ape grabnice, grunjoase, grele,
A stins
Tot soarele culcat, întipărit, prelins
Pe frunzele pădurilor ce-și fâlfâiau văpaia, —
Pe când ca și cărbunii ce se ascund în zgură,
Căzură
Castanele și ghinda, gogoasa, și păstaiă.
Căci toate fură gata când trebuiau să moară.

Mesteacănul întoarce cu sfială,
—Ca să citesc povestea frunzei moarte —
Un colț de coaje ca un colț de carte:
O carte albă de mătase și beteală.

Cad frunzele căci vântul toamnei din pragul toamnei dă poruncă,
Cad frunzele cu umilință,
Ca niște măști pe care vara, în fața morții, și le-aruncă.
Ne mai voind să mință.

Ah, câte toamne a 'nghițit pământul..
Și ca în totdeauna bate vântul..

Mi-e frică
De tot ce se aude și se pierde,
Se 'nvălmășește și se duce dus,
De suflul otrăvit
Ce-a ofilit
Cununa verde,
Și-acuma învrăjbește și despică
Cununa corbilor zburând pe sus.

rivesc cu ochii mari
Cum trec în pâlcuri corbii legendari:
Din soarele apune spre soarele răsare,
Din Nord spre Sud,
Cu croncănitul aspru, gros, grav, crispat și crud,—
Ah, corbii hămesiți
Croind, vâslind, lucind, pierind și revenind
În șir și nesfârșiți,
Punând, pe norii suri ca valuri sure, pe cerul larg ca marea largă,
O nesfârșită spumă neagră.

Ah, câte toamne a'nghițit pământul...
Și ca în totdeauna bate vântul.

Dar toamna asta care moare
— Că frunze 'n cerul ei deschis
Zburând ca pasărilor 'n vis, —
A mai murit în fața mea.

Ce ochi străin mă va vedea
Cutremurat
Tremurător, —
Sub ochiul cui îmi va fi dat
La rîndul meu să mor ?

(Căci toate fură gata când trebuiau să moara)

Și trupul meu se sperie
Și sufletu-mi nu vrea
Ca să primesc în carnea mea
Pedeapsa de a fi materie.

O oaie rătăcită
Jelește rugător,
Și fuge spre ocolul zării
Și plînge ca un fluer de păstor..

Departe un ciocan pe nicovală
Răsună, sună 'năbușit
Sub domul cerului dogit...

Și soarele se-arată o clipă 'n asfințit,
— Prin negurile sure rărîte în largui vînt, —
Ca o căpșună mare ce intră în pămînt.

* * *

S'au dus tustrele: ziua, norii, vântul,
Și'i limpede și cerul și pământul.

Cad picături de stele
Pe cerul neatins;
Se-aprind, se sting, se-aprind, —
S'au aprins!

Ah, stelele nu ne-au uitat,
În totdeauna vin
Cu ochiul lor senin
Ca să privească epilogul frământat.

În cerul desvelit și înghețat
și pregătește iarna vestmântul ei curat,
Și ceru-i plin,
Căci stelele sunt fulgii ce parcă vor să cadă:
Toți fulgii mari, toți fulgii mici, toți fulgii de zăpadă.

'ntr'o biserică pustie...

Noaptea ne arată sufletul ei limpede...

Toate clipele au căzut în iaz...

Doar umărul timpului 'împinge...

E începutul tăcerii...

Horia Furtună

REVOLTA.

Prin alba transparență a lungilor perdele,
Roșiateca lumină
A soarelui ce cade încet spre orizon,
Subtil se infiltrează, se'ntinde pe podele
În jocuri de rugină
Și'n ascuțișuri stranii se-apropie de tron.

În liniștea solemnă căzând din bagdadie
S'amestecă de-odată
O larmă ce se urcă din veștejitul parc,
Ce crește și se umflă ca marea'n vijelie, —
O larmă 'nfrișată
De urlete, de săbii, de vâjâiri de arc.

Iar fiorosul zâmbet al soarelui tomnatic
Ce par'că se încheagă
Și par'că'ncremenește de veci pe orizon,
Pătrunde prin perdele mai larg și mai sălbatic,
Înneacă sala 'ntreagă
Și ca un val de sânge se'ntinde peste tron.

D. Iacobescu

SEARĂ DE TOAMNĂ.

Peste câmpii goi tăcere.
Vântul toamnei care bate
Printre ramure uscate,
Frunza moartă scuturând,
Sună doar din când în când
Cu un freamăt de durere.

Totul doarme'n neguri dus :
De la satele din vale
Ale fumului spirale
Se mlădie 'n depărtare
De a vântului suflare —
Și, plutind în ceruri sus,
Ca un zâmbet liniștit
Vine tainic să răsară
Steaua palidă de sară
Peste țarina pustie,
Peste zarea albăstrie,
Peste codrul înnegrit.

N. Iorga

SEARĂ VECHIE.

Sfarâmă soarele scânteii
Și moartea frunzelor de tei.
A curs pomană sub tulpini.
În lungul vechilor alei,
Pe lângă lațul uns cu clei,
Sticleții sboară dintre spini.

Răsună surlele oștirii.
În toamnă cerul s'a mărit
Mai mult decât a trebuit.
Pe câmpuri sângerează știrii
Și moare grâul încolțit.

Aștept să vie vântul iară
Să culce frunzele în seară
Când au măgarii ochi de foc,
Și când toți câinii 'ncep să latre
La jarul luminat de șatre
Și sub al lunii palid joc.

Trecu o zi cum cade-o frunză.
Deacum, doar apele se vaită
Și vânători urmași de haită
În ierburi merg să se ascunză

Adrian Maniu

VECERNIE.

În seara-aceasta. vânăta de toamnă
Preludii grave freamătă tăcerea,
Copacii dorm cu sufletul pe buze
Și orice lucru-și vaetă durerea..

Pătrunde prin fereastra 'ntredeschisă
Un miros vag de veșted și de moarte;
Văsduhul sur, vuind melancolie,
Își sbate 'ntr'una clopotele sparte.

Și-mi pare că privesc în seara-aceasta
La slujba unei cosmice vecernii..
...Căci lumea 'ntreagă-i schit pierdut de lume
Ce-așteaptă taină mare: taina iernii..

Basil Munțeanu

AMURG.

Cum picură 'n singurătate
Mâhnita pace cătr'amurg,
În geam lumina roșă bate
Și raze tot mai triste curg..

În zarea slabă de lumină,
Se 'mprăştie şi mor încet,
În golul toamnei din grădină,
Pe stuful trist şi 'ncovoiet...

A mai rămas în fund o pată
Pe cerul stâns, ca faţa humei,
Şi tremură însângerată,
De parcă e icoana lumii...

Ion Păun-Pincio

APUS DE TOAMNĂ.

Bătrânul soare orb trăeşte încă?...

La ţărmurile-apusului sosit,
Bătrânul Soare obosit
A poposit
Pe-o stâncă..

Înspre apus
Un stol de corbi flămânzi s'a dus,
— Acolo unde cerul ostenit
S'a povârnit
Pe valurile verzi şi moarte
Pe care stau străvechi corăbii sparte,
Istovite,
De vânturile Nordului strivite...

Pe stânca lui ce mai aşteaptă oare
Bătrânul Soare ?...

Căci, iată, e târziu acum,
Şi vântul suflă cerul ca pe-un fum,
— Şi, uite, cel din urmă corb s'a dus
Pe gheţurile verzi dela apus,
— Spre Miază-noapte cel din urmă corb !..

Tot mai trăeşte bietul Soare orb ?...

Al. A. Philippide

AMURGURILE FRUCTELOR.

Slavă vouă amurguri de Toamnă !

După ce toate fructele livezilor au apus de pe crengi,
în pline căderi, voi desfăşuraţi pe cer zvăpăiaţa lor
sărbătorire, prefăcând cerul în livadă de amurguri.

Vă numesc : Amurguri caisii, cu auriri catifelate ;
amurguri cireşii, cu rumeneli lucii de sănătate ; amur-
guri fragi, cu frăgezimi rănite ; amurguri zmeuratice
cu roşeaţa prăfuită ; amurguri vişinii, cu purpura mo-
horâtă ; amurguri harbuzeşti, cu jarul brumat....

Şi 'ntr'un târziu, când pământul acoperit de frunze
e un altar pe care putrezesc odăjdiiile crengilor vă
rostogoliţi, din lumina pârguită a ţărilor pururi pri-
măvăratice, voi amurguri portocalii.

Ionel Teodoreanu

UN CERȘETOR.

Cât de îmbătrânit îmi văd Soarele în acest amurg !
Anevoe, anevoe coboară povârnișul zării și greu îl apasă coroana ruginită a razelor.

Mi-am adus palma; streșină, de-asupra ochilor, și-i pot urma calea. Iată-l: S'a oprit pe culmea dealului, șovăește — l'au părăsit puterile — se sprijină pe copaci, sperînd ciorile, și ochii mei îl privesc apunând ca în totdeauna.

...Dar visul meu umilit îl vede, coroana razelor căzută pe frunzele scuturate; și-l vede înfășurându-se într'un nour zdrențuit...

Privește lung cerul: lung, lung, și se coboară de celaltă parte a dealului rezămându-se în cârjile a doi copaci. Ajuns la poalele dealului, anevoe, anevoe o pornește soarele olog, spre sat, pe drumul tuturor pașilor. Și cârjile scârție, și-l latră câinii, și în urma lui rămâne colb !

— La marginea satului, câțiva cerșetori se încălzesc în jurul unui foc de coceni. — Incet, încet se îndreaptă soarele într'acolo, să se încălzească și el; că soarele cerului a apus de mult, și nopțile de toamnă sunt lungi și friguroase.

.

Ați simțit voi golul cerului, toamna, după apusul Soarelui ?

Știți voi de ce latră cîinii a pustiu ?

Ionel Teodoreanu

SEPTEMBRIE.

Copii plâneau de nesomn ;
iarba moartă călise văile și vitele pășteau
 mâhnite,
zăriam mai departe caii goi, —
au murit toți oamenii de pe pământ .
dar nu-mi dau seama dacă e
 mai bine.

Să ne oprim aci lângă fântâna secată,
căci salcia seril cade apăsător,
chiar piscurile se gârbovesc copleșite
iar moara de vânt, văduvă și neagră,
 înebunește pe deal, înebunește.

— Te-ai ridicat și nu-ți mai amintești,
 deci scoboară drumul cunoscut ;
te văd cu pasul înfrânt cum rănești
 cu un băț pământul —
să nu te întorci dacă te voi striga,
căci e mult mai trist să te văd plecând
și nu știu cât voi rămâne așa.

.

Avesalon a sfârșit fugar cu părul
în vânt —
călăria spre codrii, cu umeri albi și
gleznele în sandale,
asvârlise ca pe o manta câmpia,
dar a aprins un incendiu somptuos cu
pletele încălcite pe ghiare de
ramuri uscate —
fruntea i s'a întins de moarte
și a avut cearcăne de-oțel, ca o fată.

.

Toamna a mușcat podgoriile,
aerul e ca perlele bolnave,
luna fuge îngrozită peste păduri,
Doamne, trebuie să merg să mă culc —
vântul îndârjește trâmbițele lui de
țânțari
și toată, toată noaptea o să sune ploaia
pe tinichelele cerului.

I. Vinea

ICOANE DE TOAMNĂ.

Pădurea 'ngălbenită e-o vastă pălălae
Aprinsă pe corlata căruntelor colnice
Ce pâlpâe când vântul se umflă s-o ridice
Iar foile în spulber par picuri de văpae —

Aşa ard codrii... până stă soarele să pice
Cules ca o năramză de seara cea bălae,
Domol s'adună umbra pe-a văilor copae
Şi nimeni nu mai cearcă muşenia să strice.

Furişă pleacă Seara şi spre Apuş se duce
Dar noapte-i ţine calea pândind-o la răscruce
— O' namilă flămândă, greoaie ca un urs..

Trec grabnice vedenii de moarte şi prihană..
— Amurgul pare'n nouri o uriaşă rană
Prin care-al zilei sânge, lumina, 'ncet s'a scurs.

V. Voiculescu

FLORI TÂRZII

CRISANTEME.

Se trec și florile de toamnă, cele din urmă flori, și'n casă
Lângă oglinzile-obosite; o fată șubredă și pală
Preschimbă florile în vase, evlavios ca o vestală.
— Mor florile mâhnite, toamna, în casa cui, n'a fost mireasă...

Inc'un mănunchiu, și câte visuri și primăveri — câtă ruină!
Dac'ar avea grai ca' să spue, oglinda câte n'ar mai spune:
A tale brațe obosite putere n'ar avea s'adune
Troenele de flori bogate, culese zilnic din grădină.

Norocu 'ntăilor brândușe culese 'n zori de zi pe rouă...
Cum s'a trecut și cum trec toate pân'vine moartea să te cheme;
Azi vasele's împodobite cu triste flori de crisantheme:
În lacrimi tremură oglinda ca fața apelor când plouă.

•
Și 'mbrățișați alături plângem, plângi blândă, candidă vestală,
Din lacrimi liniștea sporește, ș'a fi târziu pricepi ce'nseamnă.
Brândușele 'nfloresc de-apururi și poate soarele de toamnă
S'o 'nduioșa ca să-ți arunce pe frunte mândra lui betală.

D. Anghel

GHERGHINA.

S'au stins întî'un aflux de sânge bujorii roși, — iar albi crini
Și-au anunțat dela o vreme și ei palorile lunare:
Cu o mireasmă, cu o umbră, ori prin fantastice lumini,
Apropiata agonie și-o prevestește fie-care.

Culorile ca un incendiu, în clipa ultimului ceas,
S'aprind — căci ceasul cel din urmă ori-cum e o apoteoză —
Mai darnic își răstoarnă crinul parfumul ce i-a mai rămas
Pe fundul urnei, și când moare, mai roză se preface-o roză.

Gherghina singură, spre toamnă, când sunt grădinele pustii,
Nu 'mprăștie nici o mireasmă, ci rece și nepăsătoare,
Când stă să-i vie și ei ceasul înfricoșatei agonii,
Și 'nalță tot mai sus în aer, zâmbind, marmoreana-i floare.

Ca și cum n'ar fi fost născută cu celelalte pe pământ,
Fără palori și fără umbre, ci tot mai dreaptă în lumină,
Ea luptă mândră pîn'la urmă și se coboară în mormânt
Purtând cununa ei de aur pe frunte, sus, ca o regină.

D. Anghel

CÂNTEC DE TOAMNĂ.

De-o rază caldă sărutat
Deschide ochii la lumină,
Pe stratul veșted din grădină
Un trandafir întârziat.

Deasupra lui cad aplecate
Măceșe roșii, scai uscați,
Și nuci de vânturi scuturați
Își chiamă frunzele uscate.

Un strop de rouă e'n potirul
Întârziatului nepot,
E rece soarele de tot
Se înfioară trandafirul.

Din mugurul lui tinerel
Primăvărateca iubire,
Își cere partea dela fire
Și firea s'a 'ngrijit de el.

L'a pus la umbră de copac,
L'a coperit cu fulgi de floare,
Și l-a trimis târziul soare
Nănașe pruncului sărac

Pe-o rază din amiaza lină —
Tomnatică l'a căutat,
In umbra pomului uscat
Pe stratul veșted din grădină.

Maria Cunțan

FLORI TÂRZII.

Tufănele, flori târzii,
Nu vi-i dor, jale nu vi-i? —
Că de mult s'au scuturat
Toate florile din strat,
Și-ați rămas singure voi,
Să vă bată vânt și ploi !...

De ni-i jale ori ni-i dor
Spună-ți țărna din răzor,
Spună-ți glia ce se-adapă
Cât din lacrimi, cât din apă,
De când vitrega 'de ploaie
De podoabe ne despoaie, —
Și mai spună-ți asprul vânt
Ce ne'ndoaie la pământ,
Câți boboci ne-ajunși în floare
Mor cerșind un strop de soare..

Elena Farago

TRISTEȚI DE SERĂ.

Închide ochii, Miss... Tăcere...
Nu simți cum în penumbra caldei sere
Blazatele corole de-aristocratici crini
Își plimbă 'ncet tristețea prin nervii noștri flni?

Ascultă : o fântână, lovind un mic bazin,
Își mestecă murmurul cu florile de crin
Și dă tristeței albe nuanțe de suspin.

Și'n timp ce ziua moare de-o grea tuberculoză,
Stropind tot parcul veșted cu sângele-i bolnav,
Închisă'n glastre, sera se face tot mai roză
Și freamătul tristeții se face mai suav...

.

O, Miss, — o, blondă Miss,
Păstrează-ți veșnic sufletul închis.
Învăluie murmurul bazinelor ce curg
În izolarea roză de seră în amurg,
În care să plutească singuratic
Tristețea unui vis aristocratic.

D. Iacobescu

RONDELUL ROZELOR DE AUGUST.

Mai sânt încă roze — mai sânt
Și tot parfumate și ele,
Așa cum au fost și acele,
Când ceru'l credeam pe pământ.

Pe-atunci eram falnic avânt..
Priveam, dintre oameni, spre stele.
Mai sânt încă roze — mai sânt
Și tot parfumate ș ele.

Zadarnic al vieței cuvânt
A stins bucuriile mele.
Mereu când zâmbesc, uit și cânt,
În ciuda cercărilor grele,
Mai sânt încă roze — mai sânt.

Al. Macedonski

RONDELUL ROZELOR.

E vremea rozelor ce mor —
Mor în grădini și mor și'n mine —
Și-au fost atât dé viață pline,
Și azi, se sting așa ușor.

În tot se simte un fior;
O jale e în ori și cine;
E vremea rozelor ce mor —
Mor în grădini și mor și'n mine.

Pe sub amurg întristător
Curg vălmășaguri de suspine,
Și 'n marea noapte care vine
Duiioase'și pleacă fruntea lor —
E vremea rozelor ce mor.

Al. Macedonski

IN LUNA ÎN CARE PĂLESC TRANDAFIRII...

În luna în care pălesc trandafirii
Pe veșteda scoarță de foi ruginii,
În inima tristă îndemnul iubirii
Foșnește și crește și-așteaptă să vii...
În luna în care pălesc trandafirii...

Și vise și doruri, ce nu le mai știi...
În ploaia de aur, aduc amintirii
Brumatele roade a florii de-o zi,
Aprinsă și stinsă pe ramul iubirii,
Cu vise, cu doruri, ce nu le mai știi...

În luna în care pălesc trandafirii
Pe aurul veșted de foi ruginii,
Petalele sboară din floarea iubirii
Deschise în vise ce nu le mai știi..

E luna în care pălesc trandafirii...

Ion Pillat

,TOAMNĂ TÂRZIE.

Prin toamna crângului de treci
Zărești, în crengi de lilieci,
Câte un cuib uitat afară,
Rămas de astă primăvară;

Zărești cum de pe 'nnalte stânci,
Câte-un stejar, în văi adânci
De-abia acuma se doboară
De trăsnetul de astă vară;

Și unde-i tainic loc, te miri
Găsind boboci de trandafiri;
Când vezi întregul câmp pustiu,
De unde flori așa târziu?

...Ce dulce murmură mereu,
În toamna sufletului meu,
Duiosul cânt de-odinioară,
Rămas din astă primăvară!

Când plâng, nu-i vre-o durere nouă:
Rămân cu brațele amândouă
Căzute'n jos, zdrobit ascult
Vre-o suferință de demult ;

Dar într'o clipă's iar copil,
Zburdalnic ca o zi de-April,
Cu suflet cald, cu dorul viu:
De unde flori așa târziu ?

Artur Stavri

L I E D.

Toamna a trecut
Peste parcul mut.
Tainicule dor
In zadar te-alint
Trandafirii mor
Visurile mint.

Toamna fuge-acum
In haină de fum...
Unde-i de argint
Glasul ei sonor ?
Trandafirii mint
Visurile mor.

Toamna'n drumu-i ia
Visele cu ea.
Lacrimă de dor
Strop de măgărint
Trandafirii mor
Visurile mint.

Al. O. Teodoreanu

PARCURILE TOAMNEI

TOAMNĂ.

Hlamidele 'nserării se lăsau...
Havuzul gol, copacii goi, învinși,
Foi roșii peste brazde coborau
Arzând acolo jos : cărbunul aprinși.

Sub ceață flori de toamnă sângerau,
Pe brazde, ca 'ntr'un negru cimitir,
Părând, sub încețatul coviltir,
Cădelnițe, ce par'că fumegau.

Tot parcul se'ngropase — ca un mort —
Sub valuri de tămâe și de flori,
In brazde 'mpovărate de culori.

Tot parcul se'ngropase — ca un mort —
Pe-a cărui groapă arborii ședeau
Cu ramurile frânte — și plângeau.

Mihail Celarianu

IN PARCUL DIN LUXEMBURG.

In parc plutește, Doamnă,
Parfumul trist al anilor;
Cad frunzele castanilor,
In Luxemburg e toamnă...

Alunecă ușor
Grămada porumbeilor
Pe liniștea aleilor
Pe frunzele ce mor.

Cu un duios refren
Se 'nalță smirna fânului
Spre statuia bătrânului
Și bunului Verlaine,

Victor Eftimiu

IN LUXEMBURG.

Pe o zi de toamnă.

Pe unde eri atâți amanți trecură,
Sub arborii aleelor deșarte,
Ca un narcotic dătător de moarte
Pătrunde ploaia pic cu picătură..

Și vântul toamnei vine de departe,
Și crângile lovindu-le cu ură
Cu-o mână par'că, frunzele le fură
Cu altă mână, darnică, le'mparte.

/

Plâng apele uitatelor bazine
Și plâng îndureratele regine
Când geniul trist al lui Verlaine plutește.

În clipa asta de durere plină,
Satyrii vor să fugă din grădină
Căci râsul lor brutal și surd rănește...

Alfred Moșoiu

TOAMNA ÎN PARCUL DELA VERSAILLES.

Mariei Antoanetta

Când vine toamna, frunze de rugină
Se strâng pe-alei în forme de morminte.
— Evocatorul Parc și-aduce-aminte
De trista și pierdută lui regină...

Auzi cântând havuzele 'n surdină
Povestea ei ce-i fără de cuvinte,
Și 'nvie tot ce fost-a mai-înainte,
Și crezi atunci că'n trista ei grădină

A revenit Maria-Antoanetta.
Spre Trianon, în razele de luna,
Pășind încet își poartă silueta...

...Și vântul își trezește agonia,
Și-ți pare în capelă că răsună
Din glasuri și din orgi: *Ave Maria...*

Alfred Moșoiu

UN HAVUZ.

Toamnă. Pe un cer ca pânea soarele coboară 'ntr'una.
Înspre zări, ca să-l oprească nori de aur s'au lungit.
Nu mai bate vântul serii și de-odată-a'nflorit —
Ca un nufăr de mătase, încă străvezie : luna.

În inel de piatră sură, apa cercuește unde.
Pești — ca fuse — albi și negri, săgetează sticla ei,
Și tăcerea se întinde ca și umbra pe alei.
Mierla, care fluerase, într'o scorbura s'ascunde.

Zâna de aramă verde varsă valuri argintii.
Era sânge când apusul sfărâmasese un rubin,
Și acum e doar o șoaptă care tremură'n basin,
Când în sbor se băt liliicii peste crengile pustii.

Adrian Maniu

TOAMNĂ.

Grădina-i liniștită și pustie.
Ai zice că-i pe pânză zugrăvită..
Ascult tăcerea ei desăvârșită,
Și parc'aștept să'nceap'o simfonie.

Peste copaci plutește-o măreție
Ca'n doliurile mari; dar, nezărită,
Prin ramuri trece-o undă răzvrătită
Și-un molcom vânt pornește să adie..

O frunză prinde lin' să se'nfioare,
Mai multe-apoi... Și'n clipa următoare,
Tot sufletul grădinii se desleagă!

Povestea ta, iubito,-acum rasună:
Tu ai visat p'aci o vară'ntreagă
Și frunză nu-i de tine să nu-mi spună!

B. Nemțeanu

TOAMNĂ.

În parcul mort, sub cerul de leșie,
Cum vântul plânge note de chitară,
Un spectru stă, pe banca solitară,
Cu ochii duși în zarea cenușie..

Cu frunza, tot mai veștedă și rară,
Și inima lui biată se sfâșie,
Neconținut, fâșie cu fâșie,
În seara grea, ploioasă, funerară. .

Și cum târziu îl innecase plânsul,
Și'l îngâna, din umbră, o fântână
Un hohot lung vibra pe lângă dânsul..

Și-asupra lui lăsându-și blând privirea,
Se depărtau, ținându-se de mână,
Norocul, tinerețea și iubirea!

Ion I. Pavelescu

TOAMNĂ.

Intregul cer e plin de nori
Și parcul e pustiu de flori.

Cad frunzele neconținut,
Terasele au muzeit.

Fântâna a murit demult,
Doar glasul vântului l'ascult.

Plutesc senzații de aramă,
Un glas din alte lumi mă chiamă.

Coboară toamna 'ntunecată,
Mi-e tinerețea sfâșiată.

Coboară toamna peste viața,
Mi-e inima un sloi de ghiață.

Zadar în jurul meu privesc,
Pe tine nu te mai zăresc.

Tacerea curge ca o apă,
Singurătatea mă îngroapă.

Alexandru T. Stamatia

LA POARTA PARADISULUI PIERDUT.

Azi am trecut s'o văd înstrăinata
Grădina'n care-o vară ne-am iubit...
Podoaba'n zdrențe-i spânzură uscată,
Rugini a prins frunzișul răvășit,
Iar parcul, raiul nostru de-altădată,
Cu ziduri alții azi l-au ocolit.

E ceasul vechiu al dragostei, e seară,
Și dând să intru, stau înfiorat :
Innaltul plop la porți m'așteaptă iara,
Dar toamna purpurie l-a schimbat
In galben stâlp, pâlپător de pară,
Ce freamătă de vânturi sbuciumat.

Și'n vijelia ce s'a'ncins să'l bată,
Aprinsul plop acolo mi-a părut
Că-i sabia de foc neîndurată
Pe care Heruvimul nevăzut
O flutură spre lumea blestemată
La poarta Paradisului pierdut.

V. Voiculescu

SUSPIN.

După Mallarmé

Spre fruntea-ți liniștită pe care se îmbină
O toamna încrustată cu pete de rugină,
Și către cerul palid al ochiului tău blând,
Se 'nalță al meu suflet timid și suspinând
Ca o fântână albă ce cu un trist murmur,
Din parcul melancolic, țâșnește spre Azur.

— Spre-Azurul de Octombre ce-și scaldă cu sfială
În largile bazinuri adâncă-i lânzezeală,
Și lasă tristul zâmbet al unei raze moi
Să se târască leneș pe apa rece — pală —
Brăzdată de-agonia roșiătecelor foi.

D. Iacobescu

CULES DE VII

*Strugurel bătut de piatră,
Rău-i, doamne, fără tată,
Strugurel bătut de brumă,
Rău-i, doamne, fără mumă !*

CULES DE VII.

Podgoria și-a tras un vâl august
De purpură, rugină și văpaie,
Iar strugurii par ugere bălaie
Cu sfârcurile doldora de must.

Culegătorii toarnă din hârdaie
Și-mi dau din veselia lor să gust, —
E-al vițelor bogat holocaust
Și-un dor tomnatic râsu-mi întretaie.

Podgorie rodind cu prisosință,
Tu viață, poamă nezdrobotă 'n lin,
Aș vrea cu o năpraznică voință,

Ca strugurii într'un pahar de vin,
Să te strivesc pe toată într'o credință
Și'n ea să sting al lumilor suspin.

Nichifor Crainic

POVESTEA PODGORIEI.

Fragment

La frumoasa vieriță se'ntâlnesc cărările
Din podgoria întinsă ce n'o prinzi cu zările
Și de-i soare ori de-i lună, de se 'ngână zorile,
Nu mai stă acolo cheful, nu mai tac viorile.

Care-din-cotro se'ndrumă, li s'aprend călcâiele,
Se cutremură pământul frământat cu brâiele,
Sorb avan, să-și stingă focul pân în fundul copului,
Iar în cramă curge vinul ca'n vremea potopului.

. : : :

La frumoasa vieriță s'au ascuns cărarile...
Și podgoria-i uscată, de te prind oftările!..
Pe la corzi nu mai atârnă vesel clădările,
Ca la boltă-acum paingul și-a 'ntins pânzăriile..

Căci trecu prin deal odată, fluturându-și pletele,
Craiul mândru după care mor nebune fetele..
Și'ndrăgindu-l fără margini — ca să-i afle numele,
A plecat de-atunci frumoasa să străbată lumile.

Nathalia Negru

LA FEREAȘTRĂ.

Frumoasă zi de toamna — Privind în depărtare
Prin a ochenei sticlă, eu văd colo în vii
Cum lucratori mulțime, bărbați, femei, copii
Culeg a viței roadă în veselă mișcare.

Ici unii taie struguri, pe umăr cu ciubere
Spre crama răcoroasă văd alții alergând,
Deacolo în mari vase cu cofa văd turnând
A poamei dulce zamă, azi fără de putere.

Câți ani trebuie să treacă pân vinul acest june
Cu grije de a zilei lumină apărat
Pus dintr'un vas în altul, hrănit și căutat
Va desfăta odată și vesel va dispune.

O juni! ce-a voastre scrieri voiți cu nerăbdare
Să 'mprăștieți în grabă și slavă s'adunați,
Mult timp a le ascunde în taină învățați,
De vreți s'aducă lumii plăcere, desfătare!

Iacob Negruzzi

P A S T E L.

Pe dealuri dogorite de podgorii
Aprinse'n vânăț crunt de poamă coarnă,
Din sâta unui soare roș cocorii
Ca niște sâmburi negri se răstoarnă.

Din pâlnii de azur cu zurgălăi
De stele mici ca ghimpi de aur — iată
Că noaptea se revarsă peste clăi,
Stropind cu verde luna 'ncovoiată
În punte peste 'ntunecimi de văi.

— Căni pline; focuri roșii; chiot; noapte —

Un vânăț sbor de prune coapte pierе;
Desmiardă'n drum parfum de piersici coapte,
Harbuji buzați, gutui, bronzate pere..

De undeva s'aprinde-un rug de struguri,
Pe care arde-o lună de lămâie;
Pe cer stau stele verzi ca niște muguri,
Și vântul vine 'mprăștiind tămâie...

În mreaja vrejilor de viță verde
Un flutur, cută de văzduh, se pierde...
Ciulind urechile ca două scufii,
Vânat vioiu s'ascunde 'n dosul tufii;
Dar vânătorii stau în fânul crămii
De dragul vinului și al pastramii...

Bostani cu pântec cobză, blânzi și lucii,
Cu coada sfârlă verde, dorm prin iarbă;
Un brad bătrân tot mormăie în barbă
Că i-au furat culoarea 'n miros nucii...

Pitit în brusturi, un bătrân pitic
Mănâncă morcovi c'un motan peltic...

— Foc stâns; somn bun; vis blând —

Pe drumul lung
Un fir de praf s'a îmbătat și sburdă;
Și-un greer gângav gădilă prelung
Cu țărâitul lui tăcerea surdă...

Al. A. Philippide

IN VIE.

— *Florica* —

Tot mai miroase viea a tămâios și coarnă,
Mustos a piersici coapte și crud a foi de nuc...
Vezi, din zăvoi sitarii spre alte veri se duc ;
Ce vrea cu mine toamna pe dealuri de mă'ntoarnă ?

Nu e amurgul încă dar ziua e pe rod
Și soarele de aur dă'n pâng ca o gutuie.
Acum — omidă neagră — spre poama lui se suie
Târâș un tren de marfă pe-al Argeșului pod.

Cu galben și cu roșu își coase codrul iia.
Prin foi lumina sboară ca viespi de chilibar.
O ghionoe toacă într'un agud și rar
Ca un ecou al toamnei răspunde tocălia...

S'a dus... și iarăș sună... și tace... Dar aud
— Ecou ce adormise și-a tresărit deodată —
In inimă o toacă ce 'ncepe 'ncet să bată,
Lovind în amintire ca pașărea'n agud.

Ion Pillat

VISIUNI SENINE

Tablou desprins din cadre de veacuri prăfuite,
Discret fixat pe trupul sonorelor coline,
Tu chemi seninătatea străvechilor clipite
Și-adii exuberanța pădurilor virgine.

Pășesc, forțat, prin ierburi — gigantice egrete
Ce'n râvna lor fertilă îmi cresc până la brâu —
Și-admir, sub raze coapte, un stol sglobiu de fete
Albind trudita pânză la margine de râu.

Prin fragedele vițe intrând dau într'o parte
Cârceii ce-mi aruncă o plasă pe priviri...
Mă 'ntind apoi pe frunze, cu degetul în carte
Sa nu pierd cumva șirul subtilei povestiri.

Ciupind sticloase boabe din strugurii ce-atârnă
Pe creștetu-mi, ca niște lampioane venețiene,
Urmez fără de voie pe-un capat sur de bârna
O gâză 'n cautare de căi aeriene.

Stindardele tăcerii pe-a dealurilor coamă
Infptu-s'au eroic ca'n muchile de zid...
Distrat, strivesc în deget bobitele de poamă
Și nu mă 'ndur volumul pe brațe să-l deschid.

Nici vârstă n'am, nici nume, nici doruri să răstoarne
Gândirile senine plutind ca bărci în larg...
De-aceea viersul aprig ca sunetul de goarne
Al fetelor ce spală eu nu-l primesc cu drag,

Căci vag sădește 'n inimi — sensibile lentile —
Frânturi de aspirații și vaste frământări,
Motive ce voalează extaze de idile,
Pasiuni naufragiate ca navele pe mări —

Și astăzi vreau, în tihnă, porniri nevinovate
Ușor să netezească din suflet orice cute
Și doar volumul galben din mână să-mi arate
Că viețuesc prin anii o mie nouă sute...

Să sorb nectar din fructe, din freamăt — înțelesuri,
Să simt pământul umed în juru-mi cum se svânta,
Culcat în vegetația hotarelor de șesuri,
S'ascult pe drumuri corul căruțelor cum cântă...

Tablou desprins din cadre de veacuri prăfuite,
Discret fixat pe trupul sonorelor coline,
Tu chemi seninătatea stravechilor clipite
Și-aduci cu tine boarea pădurilor virgine.

I. M. Rașcu

INTÂIUL PAHAR.

Cu zilele de toamnă plângătoare
S'a irosit împurpurata vie;
Și ieri au prins fecioarele să vie
Cu coșul plin de boabe lucitoare

Și ne-am întors cu liniștea târzie :
Cursese vinul roș din sdrobitoare ;
Doream să sorb iluzii viitoare
Dintr'un pahar de spumă vișinie.

Privind în golul toamnei aiurit,
Am ridicat paharul în neștire
Ca să ciocnesc c'un oaspe'nchipuit.

De ce nu te'ntrupezi, mântuitoare ?
Mi-e cupa plină, plină de iubire.
Sânt singur. Plâng... Și vinul prinde floare.
Marcel N. Romanescu

TOAMNA.

Ah ! mult îmi place când toamna vine
Să fiu afară la deal, la vii,
Să văz butucii plini cu ciorchine
De struguri rumeni și aurii.

Sufletu-mi saltă de bucurie
Când văz țăranul muncind voios,
Și cum culege cu bărbăție
Ai viței crețe rod spumegos ;

Când văz voinicii că sub picioare
Strivesc ciorchina veselă, cântând,
Și o preface în lungi izvoare
Ce ca șiroaie cad spumegând,

Alexandru Z. Sihleanu

IN VIE.

Eu vin la tine'n vie : te rog să mă primești.
Îți voi culege via și'ți voi propti butucii,
Nu-ți cer nici pat nici masă; ci, ca să găzduiești,
Mă lasă'n miezul zitei sub umbra ce-aștern nucii.
Mă lasă'n timpul nopței să dorm culcat în fân
Și să presimt cum vraja lactee'ncet mă ninge;
Mă voi hrăni cu ierburi, cu fructe și parfum
Și voi simți cum pacea înaintând mă'nvinge...

Vezi tu ! Eu vin în vie ca'ntr'un refugiu bun —
Și dacă nu'ți cer masă, nici pat și nici simbrie
E că am fost în cale mânat de-un dor străbun
Ce'n fiecare toamnă mă'ndeamnă către-o vie.
Se vede că ne tragem din neam de podgoreni
— O, nimeni nu mi-a spus-o deși o știu prea bine —
Și că acum când bruma se prinde pe poeni
Bunicii din podgorii făcut-au cram în mine.

Făcut-au cram în mine bunicii din podgorii
Și simt cum fierbe mustul dorințelor uitate,
Iar vița mă primește cu gestul cald al sorii
Înfășurându-mi trupul cu brațe delicate.
Da, vița mă primește; mă recunoaște vița —
Arac i-ași sta să urce, un trunchi pletos mă facă,
Și ploaia să mă ude, usuce-mă arșița,
Voi prinde rădăcină în țarina uscată..

Voi prinde rădăcina și ma voi bucura
— Ah, bucuria vieții în larguri răspândita —
Dar toamna când cu pete de sânge s'o lăsă
Voi sângera'mpreună cu vița'nsoțită.
M'or apropia atunci flăcăi înalți și bruni
Și desprinzând ciorchinii bogați și aurii
Pe cari îi pârguisem cu dorul din străbuni,
Vor duce în panere profunde nostalgii.

Ah! vor simți băeții că sub călcâiul lor
Va plânge'ntreg un suflet în crudă remușcare
Că vieața' i se scurse așa, neștiutor
Prin sali întunecate și umede hambare! ?
Și vinul când va curge în căzile de lemn
— Helitre transparente când le-o'ncreți întinsul —
Afla-vor în aceste cei dimprejur un semn
Ca sufletu-i de floare își plânge-atunci învinsul!

Afla-vor toate-acestea și le vor presimți
Flăcăii, podgorenii și oaspeții din vie
Când cănila cu smalturi și flori le vor ciocni
Și vor ura: «mulți anii și multă bogăție» ?
Pătrunde-voi în vine întreg cu dorul meu
Sau poate voi rămâne oștețelor strein ?
Oricum, aici sub ziduri, îmi simt pământul greu...

O, lasa-mă în via ta sa vin...

Tudor Vianu

TOAMNA IN CODRU

*Jelui-m'ași și n'am cut,
Jelui-m'ași codrului :
Codru-i jalnic ca și mine,
Că nici frunză nu-i rămâne
Numai goale crengurele
Să le bată vânturile,
Vânturile, vremurile,
Ca pe mine gândurile.*

TOAMNA IN CODRU.

Vezi toamna cu torturi subțiri de paingeni,
Cu torturi de aur, de-argint și funingeni,
Tort galben de in, borangic și mătăsuri —
A 'ncins tot pământul și lanuri și șăsuri.

Iar Codru-călugăr în negre vășmânturi
Citește psaltirea la morți pe mormânturi
Și glasul lui jalnic răsună departe,
Rugându-și la cer bătrânețelor — moarte..

Suspina departe un glas de fecioară..
Din ramuri aprinse cad lacrimi de ciară
Pe galbena filă din cartea Făpturii,
Iar Codrul citește cuvântul Scripturii:

— «Nu plângeți zădarnic să-și tulbure somnul
Acei adormiți întru pace cu Domnul:
Ei nu știu ce-i jalea și nu știu ce-i chinul,
Zădarnic, zădarnic vă este suspinul!..»

Din crengi viscolite de crivăţ cu vaer
Se scutură frunzele, flutură 'n aer,
Şi cad sângerate, murind singuratic
Şi ard ca tăciunii sub flori de jaratic.

Iar ceţile-albastre din crâng, de sub delniţi,
Ca fum de tămâie vărsat din cădelniţi,
Spre cerul cel umed se urcă domoale,
Se deapănă 'n nouri cu largi rotocoale.

Se-aud azi oftări şi suspine şi plângeri,
Plâng robi pe pământ, iar în ceruri plâng îngeri :
Căci-Viaţa-i Calvar, svârcolire de ţernă,
Iar Moartea-i Uitare şi Pace eternă...

Cu firea azi moare şi frunză, şi floare,
Şi găză, şi flutur, şi raza de soare :
Şi tot ce-i vremelnic azi moare cu firea,
Iar Codrul la cap le citeşte psaltirea...

« Nu-i plânge-ţi zădarnic să-şi tulbure somnul
Pe cei adormiţi întru pace cu Domnul:
Căci, nu ştiu ei jale şi nu ştiu ce-i chinul,
Zădarnic, zădarnic vă este suspinul!... »

Ion Buzdugan

TOAMNĂ.

Ca fluturi ce-ar pluti 'n lumină
Și 'ncet s'ar legăna căzând,
Se scutură din ramuri frunze
Și cad asemeni, rând pe rând ..

Cad fluturi galbeni, mari și par'că
Din aripi ostenite bat,
Și loc își caută să moară
Sub ramurile ce-au lăsat...

Iar codrul tace ; — dus pe gânduri
Stă 'n asfințitul auriu,
Și'n tot cuprinsul lui se simte
Mai luminat și mai pustiu.

O. Carp

TOAMNA.

Toamna târziu
In noaptea cu lună,
Cum vâjăie codru
Și geme și sună !
Din nordul cu neguri
Un vuet răsare

Și vine și crește
Mai fute, mai tare :
Iar codrul aude,
Puternicul rege
Aude prin noapte
Și bine 'nțelege

Al oștilor vuet
Din norduri pornite —
El vrea să răscoale
Puteri obosite
Și 'njură și urlă
Că'și simte perirea.
Și galben se face,
Nu poate s'adoarmă,
Nu'și află nici pace,
Și tremură codru
Cu inima ruptă
De spaimă, se sbate,
Cu vântul se luptă,
Pocnește și sună
Și-și urlă durerea,
Căci vântul îl prinde
Și-l strânge de mijloc
Topindu-i puterea!
Și codrul se'ndoaie
Și-l birue vântul;
Râzând îl sugrumă

Și părul i-l smulge
Și-i rupe vestmântul
Și'n văi îl aruncă.
Un țipăt răsare
Pe deal și pe luncă:
Grăbitele păsări
Cu vuet aleargă
Și norii vin stoluri
Pe 'ntinderea largă,
De spaimă s'ascunde
Pârâul sub ghiață —
Și regele codru
Din ultima viață,
Suspină văzându-și
Pustiul, și geme
Și cade pe spate
Și moare cu fruntea
Pe pieptul naturii
Și moare natura
De jalea pădurii
In toamnă târziu !

G. Coșbuc

CE TE LEGENI CODRUL...

Ce te legeni codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ ?

— De ce nu m'aş legăna,
Dacă trece vremea mea ?
Ziua scade, noaptea creşte
Şi frunzişul mi-l răreşte ;
Bate vântul frunza'n dungă,
Cântăreţii mi-i alungă ;
Bate vântul dintr'o parte,
Iarna-i ici, vara-i departe ;
Şi de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec ?
Peste vârf de rămurele
Trec în stoluri rândunele,
Ducând gândurile mele
Şi norocul meu cu ele.
Şi se duc pe rând, pe rând
Zarea lumii 'ntunecând ;
Şi se duc ca clipele
Scuturând aripele,
Şi mă lasă pustiit,
Veştejit şi amorţit,
Şi cu doru-mi singurel,
De mă'ngân numai cu el !

M. Eminescu

SURĂ-I SARA CEA DE TOAMNĂ...

— *Fragment din Călin* —

Sură-i sara cea de toamnă ; de pe lacuri apa sură
Infunda mişcarea-i creaţă între stuf la iezătură,
Iar pădurea lin suspină şi prin frunzele uscate
Rânduri-rânduri trece-un frământ ce le scutură pe toate ;
Pe când codrul, dragul codru, troenindu-şi frunza toată,
Îşi deschide-a lui adâncuri faţa lunii să le bată.
Tristă-i firea ; iară vântul sperios o creangă farmă,
Singuratece izvoare fac cu valurile larmă.

M. Eminescu

T O A M N Ă.

Te uită frunza pică irosită,-
Şi vântul geme prohodind departe !
Puşină vreme încă ne desparte
De iarna tristă, — prea curând sosită.

Ca un palat pustiu cu geamuri sparte
Pădurea noastră tace părăsită ;
Eu singur cânt cu vocea obosită
Şi trec prin încăperile-i deşarte.

S'au dus privighetorile măestre,
Pustiu e cuibul blândeii turturele ;
Ah, unde-i şuerul mierliţei sure !...

Pierdut din stolul mândrei lor orhestre,
Ce trist răsună cânturile mele
În liniștea adâncă din pădure...

Șt. O. Iosif

ÎN PĂDURE.

Greoi atârnă galbenul acoperiș,
Purtând spărturi albastre de lumină ;
Și nici un cânt nu'și tremură plânsu'n frunziș,
Cî'n taină un freamăt stâns parcă suspină...

Abia atingi covoarele de frunze moi
Și gropi adânci în urma ta se'nsamnă,
Te sparie un molcom fâșâit de foi..
Vai, cât de singură'î pădurea'n toamnă!

Ion Păun-Pincio

BIETUL CODRU...

Ca'n aiurarea unui leșin cată
La frunza'î, ce se irosește'n ploaie..
În părăsita lui singurătate
De-ar ști că nu'î trăiește nici o foaie!

Foșnește galbenu-i frunziș a moarte..
Și mila unui molcom plâns te 'nvinge :
Ca mâni, pe urma ta uitarea crește, —
Ușor, ca liniștea de fulgi, când ninge...

Ion Păun-Pincio

PĂDUREA ARDE'N TOAMNĂ...

— *Fragment din Bătrânii* —

Pădurea arde'n toamnă cu flacări vegetale —
Și plopii până'n ceruri ca facle rituale,
Și ulmii lui Virgiliu, eminescanii tel,
Cireșii — roșii focuri cu foile scânteii —
Dela vânjosul carpen la frageda ferigă,
Pe limba frunzei sale în fața noastră strigă
Durerea anuală și grea de-a veșteji.

Vă înțeleg eu singur, aprinse elegii,
Colori sfâșietoare ca note muzicale,
Și inima'mi se strânge pe pietruita cale
Din viea de pe dealuri la casa dela cramă,
La sunetul dramatic al frunzelor de-aramă.
Aud cum suflă'n luptă trufaș din tibicină
Stejarii, legionari cu coiful de rugină,
Și fagii, albi cimbri cu păr însângerat,
Cum nalță'n agonie peanul lor curat.
Văjâitor vibrează un vuet viu de coarde:
E vaetul de ducă al galbenelor hoarde,
Și frasinii, arinii, alunii și gorunii,
In vânt își lasă coame să fâlfâie ca Hunii...
Dar plute cu frunzișuri argintuite par
Că'n fiecare frunză ascund un strop lunar:
Un clopoțel ce sună slab clinchet de cleștare,
Trezindu-ne în suflet nocturna tremurare,

Melancolia vagă a nopților de vară —
Și-alătura mesteceni subțiri se profilează,
Svelți călușari, ce'n raze țesute mai revin
Cu zurgălăi de aur și în cămăși de in...

Ion Pillat

C Â N T E C.

Suspină codru 'ndurerat,
Că pică frunza, pică,
Și toate mierlele au plecat
Și ceață deasă s'a lăsat
Și nu se mai ridică.

Dar nu-i e nici de ceață lui
Și nici de mierle nu-i e,
Și nici de frunzele gălbui,
Ci-i este doar de cărării,
Că cin' să le mai suie..

Ecaterina Pitiș

P Ă D U R E A.

Hlamida-î scumpă de pe umeri
Căzu, și'i zace la picioare,
Regină care 'și pierde tronul:
Pădurea'n asfințit de soare.

Iar brațele despovărate
Ușor spre ceruri le ridică, —
O rugă'n toamnă'ntârziată
Par'că-ar voi încet să zică...

Și ruga-i este numa'n ochi,
Căci frunze n'are s'o murmure, —
În ochii ațintiți la luna
Ce-asupra-i stă, ca o secure..-

V. Podeanu

BALADA MUNȚILOR

— *Fragment*

Toamna cu-a ei albă frunte
Și cu galbenii-i conduri,
A lăsat argint pe munte
Și rugină pe păduri.
La răspântii crește stogul
De foi moarte de curând.
Strigă'n vale Topologul —
Ș'a lui voce, când și când,
Ca o larmă omenească
Până sus pe culmi tresare,
Preajma mută s'o trezească
Din senina ei visare.

Tot mai jos apoi se lasă
Poala norilor pe munte.
Vin din 'iarna 'ntunecoasă
Zile lungi cu ploi mărunte.
Neguri mari încep să cadă,
Se târăsc în jos, pe plai.
Pe păduri se strâng grămadă
Falduri albe de buhai.
Brazil stau în nemișcare,
Printre ramuri ploaia pică.
Nici o creangă nu tresare,
Nici un sbor de păsărică...
Numai ferigile ude,
Putregaiul și bureții
Își trimet miresme crude
În desimea groas'a ceții.
Trunchiuri strâmbe, răsturnate,
Scorburile și buștenii
Cu-a lor cioturi, pe'nserate
Umplu codrii de vedenii.
Sihla mută se'nfioară...
Speriat, dintr'un hățiș,
Pui sfios de căprioară
A eșit la luminiș.
Cu blănița sgriburită,
Șpăimântat privește'n urmă...
Vremea pare'ncremenită.
Fagii mari suflarea'și curmă,
Brazil stau s'o ia la fugă : —

Printre trunchiurile rare,
S'a ivit pe-o buturugă
O cumplită arătare...
Dar nu-i nime să-i zărlască
Trupul hid și deșirat,
Fața galbenă de iască,
Nasul — clot de brad uscat.
Nici nu vede, nici n'aude.
Doar își scutură pe-o mână
Părul ei de vreascuri ude,
Fruntea plină de țărână.
Și cum stă cu ceața'n spate,
Istovită, lângă trunchi,
Rădăcini și crengi uscate
Li atârnă pe genunchi.
Negurile'l sug puterea.
Ochii-l nemișcați și suri,
Chiamă noaptea și tăcerea
Din adâncuri de păduri...

G. Topârceanu

PASĂRI ȘI FRUNZE CĂLĂTOARE

SFÎRȘIT DE TOAMNĂ.

Oaspeții caselor noastre, cocomștârți și rândunele
Părăsît-au a lor cuiburi ș'au fugit de zile grele ;
Cârdurile de cucoare, înșîrîndu-se 'n lung sbor
Pribeșit-au urmărițe de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu'î tristă, veșteșită ;
Lunca bătuță de brumă, acum pare ruginită ;
Frunzele-î cad, sbor în aer, și de crengi se deslîpesc
Ca frumoasele iluzii dintr'un suflet omenesc.

Din tus-patru părți a lumii se ridică 'nalt pe ceruri,
Ca balauri din poveste, nouri negri plini de geruri.
Soarele lubit s'ascunde, iar pe sub grozavii nori
Trec un cârd de corbi ernatici prin văzduh croncănitori.

Ziua scade ; iarna vine, vine pe crivăț călare !
Vîntul șueră prin hornuri răspîndînd înfiorare,
Boli rag, call rînciază, cîinii latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gînduri și s'apropie de foc.

Mircești, 1867

V. Alexandri

F I O R I.

Tăcere... e toamnă în cetate..
Plouă... și numai ploaia dă cuvânt —
E pace de plumb, e vânt și pe vânt
Grăbite trec frunze liberate.

Deschide, dă drumu-adorato,
Cu crengi și foi uscate am venit —
În târg o fată tristă a murit
Și-au dus-o pe ploaie și-au îngropat-o.

Dă drumu, e toamnă în cetate —
Întreg pământul pare un mormânt..
Plouă... și peste târg, duse de vânt,
Grăbite trec frunze liberate.

G. Bacovia

NOTE DE TOAMNĂ.

Toamna'n grădină și-acordă vioara,
Strada-i pustie...
Orașul e plin de hambare,
De pânea cea nouă dudue meara.

O frunză s'a lăsat pe-o mână întinsă care cere..

Oraşul gol —
Cetate depărtată —
Frunzişul smuls...
De firele electrice, paralizată,
Ca un simbol,
O pasere cade'n oraş, ca o tristeţă mai mult.

Şi înserează... şi e tăcere...

Şi gândul s'afundă, pierdut vâslaş,
Pe-al vremurilor mers —
Şi jalea de-a nu mai putea face un vers..
Sunt cel mai trist din acest oraş.

G. Bacovia

BALADA TOAMNEI.

— *Fragment* —

Mai tristă ca oricând acum îşi plânge
Afară, toamna, zările pierdute
Şi parcă sufletele noastre mute
Şi grele de tristeţi — s'ar frânge
Ca foile ce cad şi plâng afară —
Că nu mai cred în altă primăvară.
O, veştedele foi încremenite
În palidele lor înfiorări!

Ce triste sunt și cât de chinuite,
Când se înalță, desnădăjduite,
De vânt gonite către alte zări,
Și când învinse se întorc din drum
Precum se'ntorc iluziile noastre
Din sborul lor spre zările albastre
Și tot așa de prefăcute'n scrum !...

A. Dominic

STELELE'N CER...

Stelele'n cer,
De-asupra mărilor,
Ard depărtărilor,
Până ce pier.

După un semn,
Clătind catargele,
Tremură largele
Vase de lemn :

Niște cetăți
Plutind pe marile
Și mișcătoarele
Pustietăți.

Stol de cocori
Apucă'n 'ntinsele
Și necuprinsele
Drumuri de nori.

Zboară ce pot
Ș'a lor`întrecere
Vecinică trecere —
Asta e tot...

M. Eminescu

S'AU DUS ȘI COCORII...

S'au dus și cocorii... Tomnatecul vânt
Pădurea-amuțită de tot o despoae.
Mai flutură frunza, apoi la pământ
S'abate'n troene sub picuri de ploae.

De-avalma vin norii în pâlcuri greoae
Să'mbrace țărâna cu-al iernei vestmânt.
Câmpia doinește și trestia se'ndoe
Și până și gândul oprit e'n avânt...

Trec toate. Vor țrece și neăua și norii,
Și iar s'or întoarce cu Prier cocorii
Pe-aripa-amintirei și-a dorului duși.

Și iar fremăta-vor pădurile'n coruri.
Dar unde-s fiorii apuselor doruri-
Și raiul de visuri din anii apuși ?

J. B. Hétrat

SALCÂMUL.

Priveghiuri lungi de toamnă. În sfeșnic, lumânarea
Se face tot mai mică, tot scăpătându-și zarea,
Precum se luptă somnul cu jalea ce te-apasă
În liniștea ploioasă...

De-odată triste glasuri sporesc mornita jale,
Bat fâlfăiri greoaie d'asupra casei tale...
Se face iar tăcere... — și te străbat fiorii :
Ne lasă și .cocorii !

«Fugiți, fugiți departe, întârziate stoluri,
Să nu v'apuce'n câmpuri înghețul de la poluri...!»
Suspină trist în urmă, foșnindu-și frunza moartă,
Salcâmul de la poartă...

Șt. O. Iosif

RONDELUL PLECĂRII.

Am să mă călătoresc —
Sunt purtat ca de ispite,
S'o voiesc, să n'o voiesc,
Spre ținuturi negândite.

Vara este spre sfârșite,
Flori în mine veștejesc,
Am să mă călătoresc —
Sunt furat ca de ispite.

Luminișuri strălucite
Viața mea o cuceresc,
Aripi tainice îmi cresc,
Aripi zilnic mai grăbite —
Am să mă călătoresc.

Al. Macedonski

26 AUGUST.

Plutesc sângerate
Frunze ca inimi, mâini și săgeți.
Fundurile bolborosesc turburate;
Luntrea își vâra botul sprijinit de lopeți.
Trestiile molatice
Șueră. De la o vreme
Soarele în răsăriri se teme
Și deodată — sborul găștelor sălbatice:

Greu triumphiu deschis, șovăind
Peste murgirile de toamnă în brumă.
Aerul e plesnit — țipătul lor se sugrumă.
Tunetul puștii coboară fulgi suri și albaștrii rotind.
Și iară firea se face tăcută,
Apa mai tristă — cerul mai luminat.
Despletite în avânt tremurat
Două sălcii — se sărută.

Adrian Maniu

GLUMĂ DE TOAMNA.

Era un pom cu frunzele de aur
Ca inime de aur,
Cum n'a mai fost — și n'o mai fi
Decât în fie-care zi
În toamnele târzii.
Ș'un împărat cu barba de argint
Ca urma stelelor de-argint.
Ciulea urechile surzite
În spre neliniștea ce curge'n frunzele sbârcite,
Ca noaptea'n inime îmbolnăvite.
În pom stătea un greer negru
Ca fierul negru.
Și, greerul, pentru 'mpărat
Își scârțâia neîncetat
Puținul învățat.
Iar peste pomul plin cu inime de aur
În asfințirile de aur

Bătrânul — căuta pe cântăreț.
Și frunzele cădeau din mărul pădureț
Cădeau — inimi de aur fără preț
Pe drumuri și în iarbă,
Dar una s'a oprit în a sa... barbă.

Adrian Maniu

TOAMNĂ.

Se 'nvăluie zarea 'n ceață gălbuie,
Tăcere 'i în zori,—când soarele suie,—
Și-amurgu'i mai trist. Nici stele nicilună...
Iar bieteile frunze prind să roșească, —
Pe sus cocorii plângând se adună
Și 'ncing în albastru o horă nebună...

Și tot mai viu, mai lămurit se 'nsamnă
În plânsul singurătății de toamnă,
Adânca mâhnire a vieții ce moare...
E-o agonie de visuri de vară,
E-un suspin lung de veștedă floare, —
În galbenul șes,—în mândre răzoare.

Și-auzul prinde cu'ncetul să cearnă
Un ciripit stâns, un șuier de iarnă...;
Colo,—răchita la vânt se îndoaie,
Ici,—plânge apa în streșine vechi,
Iar bieteile foi lin tremură 'n ploaie,
Ca freamătul ud de-aripe greoaie...

Ion Păun-Pincio

LA O CASĂ.

Stă în prag și'n pânză albă
Prinde-o măestrită floare
Și nu bagă 'n samă frunza
Care-i cade la picioare.

Păr și față îi atinge
Raza palidă de-afară,
Dar din ochii ei lucește
Soare drag de primăvară.

La o casă cade frunza
Și în samă nu-i băgată;
N'au toți ochii de pe lume
N'au toți toamnă de odată.

G. Rotică

DESPĂRȚIRE.

Pământul acoperit de mormane de frunze, e un peron de gară
pe care se învâlmășesc pădurile venite să-și petreacă păsările:

Privirile mele încremenite în afundul zării, sunt două șine
lungi, pe care-mi pleacă sufletul de vară... tot mai departe,
tot mai departe... îl pierde pe culmea soarelui... cu clinche-
tele păsărilor.

...Răsăritul lunii e trist ca o fluturare de batistă, pe un
peron gol după ce-î ce n'o mai văd.

Ionel Teodoreanu

C O C O R I I.

Rânduiți în unghi, cocorii își încep pribegia.

li privesc : Fruntea cârdului se mistue în soarele care-
soarbe dar capetele cârdului flutură încă prin văzduh, ca două
aripi lungi, subțiri, răsunătoare de chemări.

Și spun sufletului meu : Nu-ți risipi clipele vieții, stinghere.
Adună-le în cârd mereu crescând și îndrumă-le unite în spre
sfârșit. Ca atunci când cea de pe urmă clipă a anilor bătrâni
se va mistui în moarte, cârdul clipelor tinere să fluture încă
de-asupra vieții ca două aripi răsunătoare de tot ce-ai iubit
de tot ce-ai cântat, de tot ce-ai slăvit, de tot ce-ai suferit.

Ionel Teodoreanu

CE-A FOST...

Ce-a fost atunci, s'a dus,
S'a dus și nu mai vine.
Cad frunzele de sus,
Uitarea ta, pe mine.

Se duc spre răsărit
Cucoarele în clipăt ;
Se duc, le-am auzit
Sfâșietorul țipăt.

S'au dus. Zădarnic trec,
Zădarnic au să vină:
Eu nu mai pot, și plec.
Adie tu, sulfină.

La colțul unui foc
Gândi-mă-voi anume
Cum n'am avut noroc
De nimenea în lume.

Cum ea s'a dus, și cum
O simt atât de-aproape,
Că nu cred nici acum
Că'i prada unei groape.

Ochiu lin, ce dormi deschis
Spre lumile senine,
Deșteaptă-mă din vis
Și ia-mă sus cu tine.

Duiliu Zamfirescu

PLOI ȘI NEGURI

M E L A N C O L I E.

Un vânt răzleț își șterge lacrimile reci
Pe geamuri... Plouă...
Tristeți nedeslușite-mi vin, dar toată
Durerea,
Ce-o simt, n'o simt în mine
În inimă,
În piept,
Cî'n picurii de ploaie care curg...
— Și altuită pe ființa mea imensa lume
Cu toamna și cu seara ei
Mă doare... ca o... rană...

*

Spre munți trec nori cu ugerile pline...
...Și plouă...

Lucian Blaga

VECERNE DE TOAMNĂ.

Se lasă-o ceață cenușie de-asupra dealurilor sure,
Iar fumul alb ca niște nouri, pe văi plutește ca o navă.
Din cer coboară lungi perdele de nori la margini de pădure,
Și ceața lasă-o rouă albă pe miriște și pe otavă.

Porumbi uscați în lungi ogoare, foșnesc cu frunze de aramă;
O boare umedă și rece aduce miros de pănușă.
Pe jumătate luna albă, în plină zi, ca o năframă
Apare'n colț de cer albastru deschis de-odată ca o ușă.

Un vânt ușor de Miază-noapte alungă negura pe coame,
Cernând în drum o rouă deasă pe câmpurile cenușii,
O duce-apoi și o încurcă printre livezile cu poame,
Sau o împrăștie subțire pe dealurile de la vii.

Departe de-o sperietoare, de vântul toamnei desbrăcată,
Un stol de grauri ca nisipul se lasă repede pe-o glugă,
Iar pe câmpia pustiită, într'o metanie înceată,
O cumpănă în depărtare, îngenunchiază pentru rugă.

Demostene Botez

Z I D E T O A M N Ă.

Ferestrele sânt împăenjenite,
Iar casele, și cele mai semețe,
Au plâns cu toate crengile-obosite,
Cu frunzele-ofilite și răslețe...

Cu cerul ei posomorât apasă,
Ursuza toamnă, șubreda făptură;
În tot văzduhul ceața grea și-o lasă
Și voioșia zilelor ne-o fură.

Prin nori s'arată soarele ca luna :
Și te pătrunde umeda răcoare.
Să ningă dar ! Să buciume furtuna,
Decât să simț ce greu viața moare !

N'avem nici țel, n'avem nici gânduri proprii !
Cu noi se joacă pâclele și norii !
Și alergăm greoi, ca niște dropii,
Ca să ne-ajungem visele, — cocorii !

Dorința fără preget ne scornește
Mai nalte, mai frumoase existențe !
Dar plutitorul suflet se strivește
Sub negurile ude ca de zdrențe.

I s'a promis o lume mai bogată
Copilului bolnav, ca amăgire,
De'ntoarce mica'i față desgustată
Și plânge'n pieptul nostru cu mâhnire?...

V. Demetrius

PRIVELIȘTE, HERȚA.

În târg, miroase-a ploaie, a toamnă și a fân.
Ploaia e răcoroasă în aer și'n plămân
și fetele așteaptă în ulița murdară,
tăcerea care cade în fiecare seară
și vacile nemulse încă, dela păscut.
Căruțe fugărite de ploaie au trecut —
și liniștea în lucruri de mult, mucegăește.
În case, oameni simpli, vorbesc pe evreește.
Gâște, cu pantofi galbeni, vin lent dup'un zaplaz.
Auzi cum ploaia stinge fanarele cu gaz,

cum bate'n geam, ca pasări cu ciocuri de aramă ;
auzi tăcerea lungă și *gri*, care e toamnă,
și diligența care vine din Dorohoi.
Pustiu dela pășune, vin cu încetul, boi,
și cum mugesc cu capul întors (de parc'ar suge)
bolnav de ploaie, târgul în înserare, muge.

B. Fundoianu

VEDENII DE TOAMNĂ.

Urmăresc linia pomilor pe cer,
Imi leagăn privirea pe frunze plouate,
Asta e toamna cu apusuri brumate
Și cu zarea pădurilor de cer. .

Ascult toate zgomotele, rărite
Ca și verdeța pe tulpini,
Dar au venit ciori răgușite
În zbor închipuind o coroană de spini.

Pe albastru mai dulce ca ori când
Stolul negru face cercuri și răsună
În nesfârșita dispariție urcând,
Spre răsărirea sfârșitului de lună :

— Albă amintire a zăpezilor viitoare —
Vis trecând în sfârșitul versului,
Înaltă și tristă — luna care moare
Veghind la capătul universului.

Adrian Maniu

N E V R O Z Ă.

Plouă... Ploaia toamnei plânge la fereastră,
Plânge ca o mamă,
Plânge ca o soră.
Ploaia toamnei oare? — sau iubirea noastră
La această oră
Din mormânt mă chiamă?

Noapte... Vântul toamnei printre pomi când tace,
Hohotă și țipă,
Rupe crengi uscate...
Vântul? — sau pe-aproape nebunia rece
Bate din aripă
În singurătate?

Oreste

C E A Ț Ă.

Depart'e'n țările de ceață, într'o cetate episcopală,
Cobeară seara mohorâtă, în liniștea provincială;
Exil nostalgic, în odae înfrigurat rămân sub lampă;
Singurătatea țese pânză, rembrandiind ca'ntr'o estampă
O viață de imagini șterse: trecut de umbră și lumină...

.
E toamna Nordului—și ploaia pe coperiș bate'n surdină;
E toamna gândului — și visul își frânge aripa și moare;
Afară plouă, plouă'n suflet:

Mi-e dor de Soare!

Gh. Orleanu

PRIN PÂCLELE DE TOAMNĂ.

Nu vezi ce tristă-i toamna în jur pe munții suri,
Nu vezi cum cade ceața pe tristele păduri,
Pe coasta, unde codrul noi l'am știut mai des
Și doruri pentru zile de toamnă am cules.

Tu nu auzi molizii și tu nu știi ce-mi spun
Când freamătă pe coastă; iubirea ce-o adun
Din freamete de toamnă, de pe poteci pustii,
Nu știi tu cât de dulce a fost; nu poți să știi.

G. Rotică

O C T O M V R E.

Stăpân pe grădină și'n casă
Octomvre în suflet te-apasă
Și tremură'n arborii goi.
Ca gloria care te'nșală
Pierduta grădinei beteală
Se-amestecă toată'n noroi.
Pe cer e cenușe și jale
Și toate durerile tale
Și'ntregul mulțimilor chin,
Iar gândul aiurea-ți aleargă
Și-ai vrea nebunește să meargă
Ca'n urmă să dea de senin.

De ploaie prin gang se ascunde
Venit cine știe de unde
Un necunoscut înghețat.

Și-atâția pe stradele ude
Iși poartă-amăgirile crude,
Grăbiți și cu capul plecat..
(scânteii dintr'un soare de taină
cernite'ntr'a lutului haină..
pierdute'ntr'un iad de amar).
...Și cine-ar putea să-i îndrume ?
Sânt lacrimi destule pe lume,
De ce să mai plouă 'n zadar ?...

Eugeniu Speranția

O T O A M N Ă.

E toamnă ; s'a'negrit livada
Cu ramuri ude, pustiită..
Și-i ceață albă ca zăpada —
Și ploaia cerne ca prin sită.

De vânt, de ploi, de vremuri grele
Is triste lumile de-afară ;
Pustiul cuib de rândunele
Ți-aduce dor de primăvară.

Mă uit, pe gânduri, la grădina
Prin fumul leneș de țigară
Și simt în inimă lumină,
Căldura soarelui de vară.

In toamna tristă și pustie
Ce-o fi, că astăzi mi se pare
Lumina ei trandafirie
Și calde razele de soare ?

— Nu-i toamna celor triști, nu-i arsă
De nici un plâns de-al meu — și poate
Că primăvara mea revarsă
Lumina dulce peste toate :

Că lumea făr'de noi e moartă,
Cu noi și veselă-i și tristă —
Și fie-care'n suflet poartă
Întreaga lume ce există.

Artur Stavri

GLASUL TOAMNEI

TOAMNA.

Răsună din margini de târg,
Un bangăt puternic de armă —
E toamnă... metalic s'aud
Gorniştii, în fund, la cazarmă.

S'aude şi-un clopot de şcoală,
E vânt, şi-i pustiu, dimineaţă;
Hârtii şi cu frunze, de-avalma,
Faç roata'n vârteje, pe-o piaţă.

Se uită în zări catedrala,
Cu turnu-i sever şi trufaş;
Grădina oraşului plânge
Şi-aruncă frunzişu'n oraş.

Şi vine, ca'n vremi de demult,
Din margini, un bucium de-alarmă;
E toamnă — metalic s'aud
Gorniştii, în fund, la cazarmă.

G. Bacovia

SONATA.

Aduce Noembre parfumuri amare
De frunze de nuc pe o albă cărare,
Şi mână cu vântul pustiuri subt cer
Şi praf de rugină de fer.

Plutește în aer un cânt de metal:
Sunt plăci care sună, sunt plăci ce se frâng ;
Sunt pomi care cântă și pomi care plâng;
E cântecul Toamnei, paradoxal.

Frunzare rigide, sonore și mate
Foșnesc atârinate 'n copacii din zăre,
Ca niște coroane de bronz, mortuare,
Pe șterse morminte de vreme uitate.

Deschid luminișuri vioaie și mari
O pauză albă și clară.
Mut tremură coarde subțiri de vioară,
In vârful copacilor rari.

O clipă'n orbita cerului grav
Seninul deschide un ochiu de cristal ;
Surâde sfiala soarelui pal,
Amar ca un râs de bolnav.

Și azi se sfârșește și mâne începe
Cântarea culorilor fade.
Se strânge'n ghiocul de frunze nomade.
Pustiul din suflet, pustiul din stepe...

Demostene Botez

SIMBOLISM DE TOAMNĂ.

Ascultă glasul frunzelor bronzate,
Când asprul vânt de toamnă le frământă ;
E un suspin metalic ce'nspăimântă,
Pornit din mii de strune discordate.

Foşnesc prin goluri game variate
Şi'n nesfârşite şuerări s'avântă :
Vioare, flaute şi harfe cântă
Stridente psalmodii destrăbălate...

Ascultă glasul frunzelor pălite,
Când gem de vântul toamnei biciuite
Şi cad... şi mor îngălbenind cărarea...

E comedie plânsul lor şi-i dramă :
Iar dacă vrei să-ţi înţelegi chemarea,
Ascultă glasul frunzelor de-aramă...

Mihai Codreanu

CA UN GLAS...

În nopţile de toamnă, vîntul
S'abate pe la geam uşor, —
E ca un aiurît de coarde
Sub mîna unui visător...

Și'n farmecul de-a sta pe gânduri
Și-al asculta trecînd sfios,
Răsună ca un glas în suflet, —
Un glas strein și dureros...

Ce plângeri dulci și ce suspine
În zborul lui o fi furînd,
De pare'n nopțile de toamnă
Atît de trist, atît de blînd!..

Traian Demetrescu

PESTE VÂRFURI...

Peste vârfuri trece lună
Codru'și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângăiet
Indulcind cu dor de moarte.

De ce taci, când fermecată
Inima-mi spre tine'ntorn?
Mai suna-vei dulce corn,
Pentru mine vre-odată?

M. Eminescu

CÂNTEC.

Nu mai sunt pe luncă flori
Văile 's deșarte, —
Țipă călduri de cucori
Pribegind departe!..

Și văzduhul s'a 'norat
Ninge sus la munte —
Trec pe vale, la iernat,
Turmele mărunte...

Plâng tilinci, tălănci răspund,
Soarele apune, —
Glas de bucium sună'n fund
Ca o rugăciune..

Șt. O. Iosif

NOCTURNĂ.

Cine cântă la fereastra cu perdelele lăsate,
Că nu-i cântec de femeie
Și nici cântec de vioară?
Cine descifrează 'n noapte note vagi desperechiate
Dintr'o tristă melopee
Care urcă și coboară
Pe diezi de serpentine
Și bemoli de mici confettii?
Cine ?...

Cine-va, dar nu știu cine,
Imi aruncă pe fereastră prin perdelele lăsate
Note vagi, desperechiate
Dintr'un cântec trist —
Și totuși, plin de-atâta bucurie
Ca și toamna ce 'ntârzie
Pe aleele pătate de rugină
Și noroi,
Și pe prima indecență a castanilor ce vor
Să-și păstreze chiar și goi
Peisajul
Și parfumul ultimului lor decor.

Cine-va — dar cine?...

Cine?

Cine cântă?

Cine râde?

Cine plânge?

Cine moare?

Ca 'ntro zi de sărbătoare

În odaie la fereastra cu perdelele lăsate?

Cine 'mi numără în noapte, clipele nenumărate?

Cine 'mi luminează calea și m'aduce până-aci?

Cine 'mi schimbă noaptea 'n zi?

Cine cântă?

Cine-o-fi?

.

A tăcut.

Un glas ce tace, e un suflet ce se duce...

Toamnă
Noapte
Și tăcere...
Gergevelele ferestrei, mă privesc severe,
Mute
Și sinistre ca ó cruce.

Ion Minulescu

CÂNTECUL TOAMNEI.

În parcul torturei se sting crisanteme
Se sting ca uitate și triste poeme
Și razele moarte în brazde-ofilite
Au pus în parfumuri suprema tortură.
— Eu văd ochii limpezi ai dulcei iubite
Și 'n albe petale suava-i făptură.

Un sunet de clopot din turlă se frânge
Iar toamna 'ntristată cu clopotul plânge
Și'n crengi cântă vântul un imn de-îngropare
Pe când ca 'ntr'un giulgiu se'nvăluie dealul.
— Aud șoapta dulce din teii în floare
Și glasu-i în care răsună cristalul.

rece amurgul ce cade alene
Vrăjit de acorduri de vechi cantilene,
Și'n ceață se plânge un viers trist pe coarde,
Pe coarde 'nvechite de negre ghitare.
— Ah, viersul acesta în sufletu-mi arde
Și 'n notele pale e-o 'ntreagă serbare!

Ștefan Petică

CÂNTEC.

Vezi, mamă, cine bate ?
— Sunt foi întârziate
Ce pică din casfan
Pe geamuri an de an,
Tot pică să ne-arate
Că visuri și palate
În van clădim, în van.

Vezi, mamă, cine vine ?
— E vântul, altul cine,
E vântul călător.
Copii trudiți ca tine
N'aștepte nici un bine
Venind la pragul lor.

Vezi, mamă, cine plânge ?
— E ploaia care-și frânge
În geamuri stropii grei,
Așa ca ochii cei
Ce'n lacrimi se vor stânge
Că n'au putut răsfânge
Norocul vieții 'n ei.

Ecaterina Pitiș

TOAMNĂ PE FIORD.

Miros de brad, miros de brad,
Miros de frunze care cad,
Miros de toamnă despletită,
Miros de mare răsvrătită,
Miros de brad.

Cântări adânci, cântări adânci,
Cântări de valuri peste stânci,
Cântări de crângi ce cresc în șopot
Și-adorm al gândurilor ropot,
Cântări adânci,

Răcoarea spumelor ce cad,
Amarul acelor de brad;
Și gustul ierbii presărate
Cu stropul apelor sărate
Când spume cad.

Vibrează 'n vânt, vibrează 'n vânt,
Vibrează ultimul meu cânt;
Vibrează-al soarelui răsuflăt
În infinitul unui suflet
Cu ultimul lui cânt.

Marcel N. Romanescu

AMURGUL FOȘNETELOR...

...În toi de toamnă, cerul pare un cuib albastru, răsturnat, din care au căzut păuni de aur pe păduri, însângărându-se în crengi; în cuib a mai rămas agățat doar soarele...

Și foșnetul pădurilor nu-i decât o uscată fâlfâire de aripi îndurerate.

Către sfârșit de toamnă, pădurile scuturate înalță spre cer mohorâtele harpe ale crengilor, prin care vântul cântă foșnetul desfrunzirei.

Așa s'ar părea. Dar sufletul care osebește tristețea visurilor de jalea gândurilor, știe bine că foșnetul crengilor în vânt nu mai este uscată fâlfâire, ci un oftat sterp.

Ionel Teodoreanu

FANTAZIE DE TOAMNĂ.

Acesta-i un cântec pe care de mult
Am vrut să vi-l cânt dumneavoastră.
Natura-l repetă cu aspru tumult.
Acesta-i un cântec pe care-l ascult
Cu nasul lipit de fereastră.

Ca vechiul ceasornic cu muzică, port
Cântare latentă în mine.
Se pune'n mișcare un tainic resort
Și-mi cântă romanța trecutului mort
În freamăte lungi de suspine.

Cu crengile ude și fără veșmînt
 Salcâmil la poartă se'ndoaie.
Pe stradă se plimbă ernaticul vînt
Și fluieră în tactul aceluiaș cânt
 Și plînge cu lacrimi de ploaie.

În casă tac toate. Un singur covor
 Atacă pe nas uvertura
Și cărțile toate-l urmează în cor,
Începe să cînte întregul decor, —
 Ceasornicul bate măsura.

Și-acuma-i un cântec adânc, ne'nterupt;
 Dulapul c'o aripă frîntă
Și patul și soba și scaunul rupt
Și vechile cadre cu flori dedesupt
 Se uită la mine și cîntă.

Ca undele mării isbite de dig
 Păreții acum fredonează...
Ci numai o muscă surprinsă de frig,
Pe masă, alături de-un rest de covrig,
 Cu labele'n sus — hibernează..

G. Topîrceanu

DECLIN.

O tristeță întârzie în mine
Ca și toamna care întârzie pe câmp;
Nici un sărut nu-mi trece prin suflet
Nici o zăpadă n'a descins pe pământ.

Cântecul trist, cântecul cel mai trist,
Vine din clopotul din asfințit,
Il ghicești în glasul sterp al vrăbiilor
Și răspunde din umiliința tălăngilor.

E toată viața care doare așa,
Zi cu zi pe întinderea stepelor,
Între arbori neajunși la cer,
Între apele ce-și urmează albia,
Între turmele ce-și pasc soarta pe câmp,
Și între frunzele care se dau în vânt...

I. Vinea

FĂPTURA TOAMNEI

TOAMNA ȚESETOARE.

— *Fragment* —

„Harnică și darnică“.

...Cât e soare
Toamna, mândră țesătoare,
Pune furca 'n brâul ei
Ca să toarcă și să țese
Pânza lată 'n ițe dese
De 'nvălit umerii sei.

/

Și torcând de-alungul trece
Peste brazda murgă, rece,
Unde es păinjini mii,
Iar fuioru-i de matasă
Pe pământ în urmă lasă
Mreji de raze argintii.

Câte lanuri, văi întinse,
Toate-acuma sunt cuprinse
De lungi fire ce lucesc.
Unele s'adună 'n caer,
Altele, perdute'n aer,
Tainic, lin călătoresc.

Toamna grabnic le urzește,
Le 'mpletește, nevedește,
Și cu toate la un loc
Ea-și lucrează-o 'nvelitoare
Ca să meargă 'n șezătoare
Și să ia parte la joc.

Iat-o în cămașe albă,
Cu lefți mari lucind în salbă,
Mari cât ochii sei căprij.
Trista earnă-o pizmuește
Și prin neguri o pândește
Descântând vrăjitorii.

Ear Românul cu drag spune :
«Doamne fă înc'o minune !
«Scoate-o fată 'n calea mea,
«Ca și toamna harnică
«Și de suflet darnică,
«Să-mi fac traiul meu cu ea!»

V. Alexandri

CÂNTEC.

Pe câmpuri cine-a tors firele moi
Firele morții, cari urmează vântul;
Și'mpodobit cu purpură de foi
Va toarce câmpului întreg veșmântul ?

Acum când în grădini garoafe pier,
Și'ncepe naiul vântului să sune;
E toamna, ce la margine de cer
În brâul roșu, caierul și-l pune.

Alice Călugăru

TOAMNA.

O iederă mlădie mijlocu-i înfășoară,
Cu pași agale trece pe veștede poteci,
Lumina lui Octombre îi tremură, ușoară
Pe pleoapele perlate de două lacrimi reci.

Cum gâlgăie în aer 'un cântec din podgorii
Și'n sufletu-i nostalgic se moaie 'ntr'un suspin,
Simbol al veseliei din vremile de glorii
Ea poartă pe-albul umăr o amforă cu vin.

Nichifor Crainic

DEZASTRUL.

Frunze diafane ca surâsul ei,
Roșii ca și păru-i arămiu și des,
Au căzut aseară pâlcuri, pe alei,
Îngânând suspinul toamnei-abia 'nțeles.

Frunze umezite ca și ochii ei
Au căzut pe apa moartă din basin:
Stropi ușori și limpezi, ca niște cercei,
Li așteaptă pașii care nu mai vin,

Frunze de ivoriu ca și mâna ei
Au primit sărutul morței pentru veci.
Printre două ramuri singure, de tei,
Toamna și-a 'ntins gravă degetele-i reci.

Frunze de coraliu, ca și gura ei,
S'au lipit în zarea parcului roșcat,
S'au lipit de umbra pașilor mei grei...
Și de-odată toamna gura mi-a mușcat!

Și de-odată toamna sufletul mi-a prins.
— Ce-ai cătat în parcul unde morții 'nvie?
— Oh, desatru-acesta larg, măreț, întins,
Ca și nesfârșitul, îți urmează ție!

Mihail Cruceanu

OCTOMBRIE.

Octombrie! te văd cum pleci:
Cu ochii stinși, cu fața pală,
Cu buzele subțiri și reci,
Ca după-o noapte de orgie,
De nebunli și poezie,
Când despărțirea e fatală...

M'ai sărutat pe mâini și pleoape, —
Așa cum se sărută-o moartă,
La căpătâiul unei groape —
Și mi-ai cerut de pot erta:
Pe-amanta tuturor și-a mea...

Și-acuma dacă pleci, ce-ți pasă
Când tu rămâi pe veci în mine:
Metempsihoză ce se lasă
Să'mbrace vecinic alte forme,
În golul dragostei enorme,
Deasupra albelor ruine.

Claudia Millian

OCTOMBRE.

În parcul presărat cu statui
De Nimfe,
Fauni
Și Sylvani,
De-alungul celor trei alei
De plop,
De tei
Și de castani,
Pe băncile vopsite'n verde
Și pe nisipul galben-șters,
Multicolorele covoare de frunze veștede s'aștern
În ritmul vântului de toamnă,
Ca'n ritmul unui ultim vers —
Un vers cu care se sfârșește un cânt dintr'un Poem etern.

Octombre, curtizana pală, cu-obraji fardați
Și buze supte,
Octombre,—amanta celor cari pornesc să nu se mai întoarcă,
Octombre-a poposit în parcul cu-alei cotite
Și'ntrerupte
De visătoarele bazinuri
Pe-albastrul căroră — o barcă —
O frunză veștedă și-așteaptă întârziatele surori...

O!... ne'ntrerupta disonanță de schingiuri ce-ți dă fiori!...
O!... nesfârșitele regrete abia șoptite!..
Cine trece
Prin parcul presărat cu statui,
De-alungul celor trei alei,
Se'nduioșează ca de plânsul idolatratelor femei!...

Și-azi parcul, unde altădată veneau *Boemii* să-și aștepte
Necredincioasele *Boeme* —
Azi parcul ce părea alt'dată
O filă ruptă din romanul nemuritorului *Murger*:
Își pleacă brațele uscate
Precum prin albele spitale,
Își pleacă brațele bolnavii ce plâng —
Și nu știu pentru ce...

.

Și'n timp ce vântu-i smulge fardul
Și-l spulberă în largi spirale,
Octombre, curtizana pală, coboară ultimele trepte!...

Ion Minulescu

T O A M N Ă.

Mi-aduc aminte: singur, treceam îngândurat...
Pe drumul rustic, singur, treceam înfășurat
În mantia de aur a liniștei... În zare,
Creștea singurătatea; plutiă o'nfiore
De harfe vagi — și lacrimi picau din cerul pur.
Sporind din întuneric pe limpedele-azur
Urcă'n nemărginire o barcă de lumină...
Plângea'n apropiere o apă în surdină...
Petală cu petală o floare se stingea
Și, neștiut, plângea
Un suflet pretutindeni.

Atunci, înfiorat,
Pe drumul alb și rustic am stat, înfășurat
În visul meu — dar visul era un giulgi de ghiață
Și, palid, spectrul Toamnei îmi sta tăcut în față!

Oreste

NOEMVRIE.

Cu pâcle'n păr, din zarea de leșie
Viforul vine, Crivățul fugar...
Și, șuerând din nău un cânt barbar,
rotește'n joc pe miriștea pustie...

...Imprăștiie, c'un muget de mânia,
al frunzelor cortegiu funerar —
și scoate-un pumn de-omăt din buzunar
și, chiotind, l-aruncă pe câmpie...

'Nainte trece-apoi a i-o fanfară...
L-oprete'n cale sihla solitară:
plângând- cu hohot jalea ei i-o spune.

Indoliată, înc'o toamnă-apune...
— Pe negrul gliei primii fulgi picară
Lucind ca părul alb în plete brune.

George Voevidca

TOAMNA ȘI IUBIREA

C H I N.

Se-apropie de toamnă și vântu'n șuer trece,
Iar pasările'și cată spre alte țări norocul...
Și eu cum nu m'ași duce! Dar la ce bund când jalea
Și dragostea, de mine se țin peste tot locul.

Aleargă funigeei înscămoșați de vânturi,
Și'ncet, un negru nour, prin albele lor fire
A prins să cearnă'n lacrimi pe tristele bordeie...
Și.eu îmi plâng ca dânsul trecuta fericire!...

Și doar mă întrebases, plecând, nebuna fată
De ce's atât de firav și care mi-i aleanul!...
Și n'a'nțeles, nebuna, că plâng tocmai de-aceia :
Că nu mi-a ghicit chinul de care mor, sărmanul!...

D. Anghel

T O A M N Ă.

Străbatem iarăși parcul la pas ca mai 'nainte.
Cărările 'nvelite-s de palide-oseminte.
Aceiaș bancă 'n frunze ne-așteaptă la fântâni ;
Doi îngeri duc beteala fântânilor pe mâni.

Ne-am așezat alături și brațu-i m'a cuprins.
Un luminiș în mine părea că s'ar fi stins.
Mă'ndrept încet spre mine și sufletul mi-l caut
Ca orbul, ca să cânte, spărturile pe flaut.

Vreau să-mi ridic privirea și vreau să-i mângâi ochii.
Privirea-mi întârzie pe panglicile rochii.
Vreau degetul ușure să-l iau să i-l desmierd :
Orice voiesc rămâne de'ndeplinit pe sfert.

Dar ce nu pot pricepe, ea pricepu de plânger ?
Apusul își întoarce cirezile prin sânge.
O ! mă ridic, pe suflet, s'o strâng și s'o sărut —
Dar brațele, din umeri le simt că mi-au căzut.

Și de-am venit ca'n timpuri, a fost ca înc'odată
S'aplec sub sărutare o frunte vinovată,
Să'nvingem iarăși vremea dintr'o întărire nouă
Și să'nviem adâncul izvoarelor de rouă.

Și cum coboară noapte, alt'dată așteptată,
Imi pare veche luna și steaua ce s'arată
Ca un perete de-arme cu care-aș fi vânat.
Și fără glas, cu luna și noi ne-am ridicat

Tudor Arghezi

NERVI DE TOAMNA.

La toamnă, când frunza va îngălbeni,
Când pentru fizici nu se știe ce noi surprize vor veni, —
Alcoolizat, bătut de ploi cum n'am mai fost cândva,
Târziu, în geamul tău, încet, cu o monedă voi suna.

Și'n toamna asta udă, mai putredă ca cele ce s'au dus,
Când vântul va boci, din nou, la cei de jos, la cei de sus, —
La geamul tău, în spaima nopții, ca un prelung final,
Voi repeta că anii trec, mereu mai greu și mai brutal.

Va bate ploaia... și târziu, la geamul tău voi plânge'ncet.
Va rătăci, alcoolizat, apoi, în noapte, un schelet, —
Nimic tu nu vei auzi din câte voi avea de spus,
În toamna asta udă, mai putredă ca cele ce s'au dus.

G. Bacovia

O TOAMNĂ VA VENI...

O toamnă va veni cândva târziu,
Când tu iubito-mi vei cuprinde gâtul tremurând
Și strâns vei atârna de mine cum atârna o cunună
De flori uscate
De stâlpul alb de marmoră al unei cripte...

O toamnă va veni și-o să-ți despoaie
De primăvară trupul, fruntea, nopțile și dorul
Și-ți va răpi petalele și zorile
Lăsându-ți doar amurgurile grele și pustii...

O toamnă va veni și mașteră,
Din toate florile ce le-ai avut vreodată
Numai pe-acelea n'o să ți le ia,
Ce-o să le-așterni peste mormânturile tuturor
Aceloră, cari ți se duc pe veci
Cu primăvara ta...

Lucian Blaga

PUSTIETATE.

Afară bate vântul, draga mea,
Și-i toamnă, și e rece, și-i târziu.
Pe cerul atârnat într'un pustiu
Se clatină în agonie-o stea.

Pe jumătate-o lună a rămas
Pe cerul obosit de-atâta vânt,
Și rece, veșnică și fără glas
Atârnă ca oglinda unui sfânt.

Afară bate vântul, draga mea,
Și-i toamnă, și e rece, și-i târziu.
Pe cerul atârnat într'un pustiu
Se clatină tot sufletu'ntr'o stea.

Demostene Botez

ISPITĂ.

Uitai cât e de când te-am cunoscut
Și cum, și unde, 'ntâile cuvinte.
Iar azi nu știu de-am fost și mai nainte,
Că-mi umpli albă drumul în trecut.

Vorbești și-ascult. Dar când mă'ntorc, tăcut,
Să aflu iar profilul tău din minte,
Ștrengar, pe lângă tâmpla ta fierbinte,
Un cârlionț se pleacă, desfăcut.

Și gându-ți în zadar icoane rare,
Comori din alte țări mereu descarcă —
Eu turburat întârziu pe cărare.

O frunză mai se ține de un fir
Și roșie la vânt se mișcă, parcă
Își scutură urechia un satir.

Emanoil Bucuța

IN TOAMNĂ TÂRZIE.

Vrai tu să ne'ntâlnim desară, spune...
Să stăm la gura sobei singurei,
Cu mâna mea'ntr'a ta, iar ochii mei
Din ochii tăi comori de vis s'adune?

Iți voi desprinde'n ondulații brune
Matasa pletelor de funigei
Și peste umere, parfumul ei
În bucle mari de umbră ți-l voi pune.

Apoi, sub raza din privirea ta,
Tristeța frunței mele voi lăsa
Să'și limpezească 'ntunecații nouri...

Și'n toamna neagră, roz buchet de Mai
Vom împleți din sufletești ecouri...
— Să ne'ntâlnim desară, spune, vrai ?

Mihai Codreanu

FOI DE TOAMNĂ.

De ce mă poartă vechiu l dor
Să trec din nou neștiutor,
Pe drumul unde pașii ei
Zdrobiră frunzele de tei ?

Cobor când soarele'n apus
Petrece ziua ce s'a dus,
Când peste tot, neștiutor,
Tresaltă frunzele — și mor.

E galben câmpul. E uscat
Frunzișul galben aninat
De-asupra tristelor alei,
Ori sfărâmat subț pașii mei...

E mult de-ătunci... Așa gemea
Acelaș vânt în urma mea,
Aceleași ramuri mari de tei
Ningeau petale'n părul ei,

Și-aceleași raze de apus
Mureau în ochii ce s'au dus !
.
De ce mă chiamă vechiul dor,
Să turbur pacea frunzelor ?...

Victor Eftimiu

AFARĂ-I TOAMNĂ...

Afară-i toamnă, frunza 'mprăștiata,
Iar vântul zvârle'n geamuri grele picuri;
Ci tu citești scrisori din roase plicuri
Și într'un ceas gândești la viața toată.

Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri,
N'ai vrea ca nime 'n ușa ta sa bată...
Dar și mai bine-i, când afară-i sloată.
Să stai visând la foc, de somn să picuri.

Și eu astfel mă uit din jeț pe gânduri,
Visez la basmul vechiu al zânei Dochii.
În juru-mi ceața crește rânduri, rânduri —

De-odată-aud foșnirea unei rochii,
Un moale pas, abia atins de scânduri —
Iar mâni subțiri și reci mi-acopăr ochii.

M. Eminescu

DE CE NU-MI VII ?

Vezi, rândunelele se duc,
Se scutur frunzele de nuc,
S'așează bruma peste vii —
De ce nu-mi vîi, de ce nu-mi vîi ?

O, vino iar în al meu braț,
Să te privesc cu mult nesaț,
Să razim dulce capul meu
De sânul tău, de sânul tău !

Ți-aduci aminte cum pe-atunci,
Când ne plimbam prin văi și lunci,
Te ridicam de subsuori
De-atâtea ori, de-atâtea ori ?

In lumea asta sunt femei
Cu ochi ce isvoresc scânteii...
Dar, ori-cât ele sunt de sus,
Ca tine nu-s, ca tine nu-s !

Căci tu înseninezi mereu
Viața sufletului meu,
Mai mândră decât ori-ce stea,
Iubita mea, iubita mea !

Târzie toamnă e acum,
Se scutur frunzele pe drum
Și lanurile sunt pustii...
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii ?

M. Eminescu

NOAPTE DE TOAMNĂ.

Amanți târzii, din mica
mansardă solitară,
Privim cum umblă noaptea
cu pași de lup pe-afară.

Pe străzi catifelate
și pe fațade sumbre
Alunecă dantela
de stele și de umbre.

Iar liniştea îşi poartă
 castelul de mătase
Cu turnuri adormite,
 cu bolţi şi cu terase,

Din care-o mână fină
 aruncă flori albastre
In parcurile moarte
 şi'n sufletele noastre.

D. Iacobescu

CÂNTEC DE TOAMNA.

In zori, când soarele străluce
La geam, prin frunze-agăţătoare,
Din cuibu-mi cald privind, — m'aş duce,
Pe dâmbul alb de praf, în zare...

Mă'ndeamnă mii de glasuri line
Să las pustia de cămară —
...Să nu vii, draga mea, la mine
Cînd soarele-i frumos afară.

Să vii pe câmp, — e o lumină
'De toamnă limpede şi rece.
Pe bolta umedă, senină,
Un fulg de nour ne petrece.

A rîndunelei ciripire,
Prin codrul care se usucă,
E trâmbița de pregătire
A stolului grăbit de ducă.

Popasul lor pe crângi uscate
Mi-i drag, într'un apus de soare!
Când pier, — se lasă peste toate
O prevestire de ninsoare...

Să nu-mi bați, draga mea, în ușă
Când soarele săgeți trimete,
Ci'n zilele de ploi, cernite
Cu cerul sur, ca de cenușă,

Atunci te-aștept... De vânturi foaia
Se smulge umedă din ramuri...
Ce cald te strâng la sân, când ploaia
Mărunt și trist izbește'n geamuri.

D. Nanu

CÂND VREMEA...

Când vremea dă în toamnă, îmi picură plângând
Senina 'nchipuire a unei dulci văpăi...
La razele de sară se deslușește'n gând:
Ruina unui farmec, — iubirea mea dintâi.

Când se născu în mine și când muri, nu știu, —
Că s'a urzit în taină... Era pe semne toamnă,
Căci galbena lumină, ce tremură'n pustiu,
În ochi mi-aduce lacrimi și spre trecut mă'ndeamnă.

Ion Păun-Pincio

INTIMĂ.

Îți mai aduci aminte, doamnă
Era târziu și era toamnă,
Și frunzele se'nfiorau,
Și tremurau în vântul serii,
Ca niște fluturi chinuiți,
Ca niște fluturi rătăciți
Din țările durerii.

Ți-aduci aminte iar de seara
Și-amurgu-acela violet,
Când toamna și-acorda încet
Pe frunza galbenă — chitara ?

Pe lac ce'n lună s'argintase
Încet o lebădă trecea,
Și pata-i albă se perdea
În seara care se lăsase..

Și-atunci, doar inimă și vise,
Ne-am dus ca lebăda și noi,
Călcând nisipul plin de foi
Sub ceața care'l umezise.

Așa născu în plină toamnă,
Amorul meu ce'n mugurea
Sub foi ce toamna 'ngălbenea...
Îți mai aduci aminte, doamnă ?

Cincinat Pavelescu

S E R E N A D Ă.

Fragment

Vin și astăzi, din chitară
Să-ți mai cânt ca astă vară
Serenade,
Însă vai, gasesc în poartă
Frunza moartă !
Toamna cade !
Ploaia cerne ; ceața deasă
Tristă, umedă se lasă ;
Pe cărare e noroi,
Și sub zarea cenușie
Toamna rochia și-o sfâșie
'n pomii goi !

Sub balcon când se ridică
Glasul meu pătruns de frică,
Dela geamul tău, iubită,
Pică-o floare veștejită.
Atunci inima-mi se frânge
Și-un ecou departe plânge.

Cincinat Pavelescu

ÎN TOAMNĂ.

Domol te strâng la pieptu-mi — și totuși ce departe
Te simt ! Căci, vezi, acuma e ceasul liniștit,
Când bate iar la garduri cu pasul ostenit
Cobzarul toamnei, vântul, în strai de frunze moarte.

Nu plânge... E zadarnic și oaspele-i poftit.
Fu scris să vie astăzi purtând a morții carte.
Și toate câte fost-au, ne par cum sunt : deșarte,
Deschide numai poarta, rostindu-i bun-venit.

Deschide largă poarta bătrânului cobzar...
Ne-o spune jalea veche uitată de demult,
Și hora amintirii se va roti mai rar.

Auzi ? Se depărtează spre zarea de cenușe
Cu sufletele noastre... Sunt singur și ascult,
Cum bate veșnicia în pieptu-ți de păpușe.

Ion Pillat

DOUĂ LUMI.

Pe-un car cu fân ne'ntoarcem din livadă
Sub înstelare-atât de'ndepărtată.
E-atât de frig!... În toamna'ntârziată
Plutește-o presimțire de zăpadă.

Ne'ngheață parcă sângele cu'ncetul,
Și când ne-atingem gurile-amuțite
În triste sărutări neisbutite,
Simțim sub buze tremurând scheletul.

Ne strângem tare, cu'ndărătnicie,
Dar tot mai mult mi-e inima sihastră..
Iar umbrele jucând în urma noastră
Ne parodiază biata parodie...

Tăcuții boi urmându-și înainte
Pe calea dreaptă mersul lor cuminte
Iși clatin leneș capetele grave...

Iar lângă noi, furat de somnul firii,
Pierdut în fânul cu miresmi suave,
Țărânul doarme'n pacea nesfârșirii.

Teodor Scorțescu

E TRIST... E TOAMNĂ...

E trist... e toamnă... seară. Solitar
Distram pierdut, tăcut, trecuturi,
Când frunze veștede arar presar
Pământul umed de săruturi.

Prin crângi, în umbră'n freamăte de frunză,
O, despletitele femei ce plâng...
Și visul cum încearcă să se-ascunză
În ochii-mi desfrunziți ca și un crâng!

Și te visez pe tine 'ntr'un decor
De toamnă, frunze veștede și crâng,
Cu toate frunzele ce sborul lor
În părul tău de noapte-și frâng.

...Și'nchizi pleoapele'n fiorul
Atâtor veștede și dulci săruturi
Și parcă simți căderi de fluturi
Cu toate frunzele ce-și curmă sborul.

Și-arar, când te sărut neștiutor
În păr, pe urma frunzelor uscate,
De-atât parfum de noapte mă'nfior
În toamna de șuvițe răsfirate...

Barbu Solacolu

E TOAMNĂ DEPLINĂ...

E toamnă deplină și frunzele cad —
Buchete de frunze iubite și moarte —
Și vântul le duce departe, departe
Spre țărnul uitărei.

Vin norii în valuri ca soli de durere,
Suspine vibrează, aleargă în aer,
Și pomii se'ndoe și plâng cu trist vaer
Ruina naturei.

Mă'ndrept cu sfială pe drumuri tăcute,
Dar iată, de-odată, mi-apare-o fecioară,
Cu formele pline, cu ochi ce omoară,
Cu părul de flacări.

Și glasul ei cântă un cânt de iubire :
«Iubite, iubite de când te aștept !»
Și inima-mi bate, svâcnește în piept,
Ca apa sub stâncă.

Nebună și sveltă aleargă spre mine
Și lacul albastru cu sălcii ne chiamă :
«A voastră e lumea, veniți, n'aveți teamă,
Iubirea v'așteaptă !»

Dar toamna-i deplină și'n suflet și-afară,
Iubitele frunze într'una cad moarte
Și vântul le duce departe, departe,
Spre țărnul uitărei.

Alexandru T. Stamatiad

OCTOMBRIE.

Ca pe-o icoană binefăcătoare,
În mine chipul tău îl țin închis.
Și visurile-mi — floare de cais —
Își cern în juru-i alba lor ninsoare.

În prag când mi te-arăți, din lumi de vis
Mă smulg, să-ți cad cucernic la picioare;
Și-s fulg atunci ce se topește'n soare
Sub ochii tăi de calzi și dragi ce mi-s.

Dar când de mine te desprinzi și pleci
Cu pași mărunți pe'ngustele poteci,
Și când pe frunze moarte calci cu frică

În crepusculul toamnei, fumuriu,
Rămân de gânduri gol: un cuib pustiu
Lăsat de cea din urmă rândunică.

Al. O. Teodoreanu

V I S.

În urma ta... pe uliți vechi... mă strecuram..
Plecău cocori... în zări de fum... se întomna..
Pășeam încet... pășeam sfios... în urma ta..
Când ai intrat... să mi te-arăți... zâmbind la geam...

Treceau drumeți... treceau grăbiți... era târziu..
Iar prin ogrăzi... țipau stejari... sub fereastră..
Eu am rămas... înmărmurit... sub geamul tau..
S'a 'ntunecat... și s'a făcut... pustiu... pustiu ..

Pe urmă luna... frunze moarte... surd tumult..
Și chipul tău... în discul ei... s'a oglindit.
Mi-ai aruncat... un trandafir... îngălbenit..
Atât a fost... atâta tot... demult... demult.

Al. O. Teodoreanu

URCÂND MEREU...

Tu nu privi la zările de spumă
Spre cari aleargă stoluri călătore;
Tu nu privi la codrul ars de brumă,
Pustiu de flori, de cântec și de soare.

Tu nu privi la graurii lunatici
Cum stau jelind sub streșini de pădure ;
Tu nu privi la plopii singuratici
Pierduți în marea negurilor sure..

Tu nu privi la sihlele 'nnorate
Și nici la crângu'nvins de-atâta moină ;
Tu nu privi la frunzele uscate
e-și plâng pe drumuri cea din urmă doină..

Că peste lozii, peste lunci, pe creste,
Cumplitul viscol iarăși o să cadă
Să-și urle'n măguri apriga-i poveste,
S'aștearnă'n văi lințoliu-i de zăpadă.

Ci tu plutește-mi pururea senină,
Urcând mereu pe-a visurilor scară,
Să porți în glas a dragostii lumină,
Ș'in ochi adânci eterna primăvară.

G. Tutoveanu

PLOUĂ...

louă lacrimi de toamnă peste lumea ostenită
Scuturând petale albe de pe ramuri de lămâi,
Firea plânge. Tu, iubită,
Ca o marmură antică, fără lacrimi rămâi.

A murit un an, o lume purtând primăvara-într'însa,
An de zile fericite, rupt din tinerețea ta ;
 Au plâns pomii, — cerul plâns-a,
Tu, ca grâul sub zăpadă, ai urmat a dormita.

Eu mă duc. Privește bine vârful pânzelor pe mare :
N'a plecat de când e lumea un mai singur călător.
 Tu zâmbești... Drept răsbunare
Îți doresc să poți cunoaște gura dulcelui amor.

Duiliu Zamfirescu

T O A M N A.

De Constantin Balmont

Toamnă. Câmpul e mort. Depărtările-s triste și pale.
Vântul trece tușind printre frunzele moarte de mult.
O de ce nu ești tu, draga mea 'n nopți de jale
S'ascultăm în vârtej al iubirii tumult ?...

Eu te-aștept la fereastră. Oblonul de-afară
Tremură scârțîind. Geme 'n horn un suspin,
Jar pe față-un sărut simt; e-al tău de-odinioară,,
Peste deal șerpuind sue-un drum spre Destin...

Iar pe drum rătăcești tu, o, dor, dor pribeag,
Eu ți-aud clăpoteii sunând și văd troica fugind...
La castelul pustiu cine stă ca o statuie 'n prag ?
 ine plânge nebun? Vântul geme mugind ?...

Sboară frunzele 'n vânt... frunze... vântul le strânge...
Și-mi bat crengi în ferești, poate-i aripa ta?...
Nu mai pot suferi chinul meu!... Cine plânge?...
Te implor: taci, o, taci!... Nu te pot, nu te pot ajuta!...

Vai, tu singur cu tine vorbești, renegându-te însu-ți.
Ah, veniți înapoi, clopoței de argint, cu suspin de cuțit...
Noapte-adâncă... Iar toamna înăbușe plânsu-ți...
O, Destin nepătruns, — să iubești pân la chin și să fii despărțit!...

Ion Buzdugan

TOAMNA ȘI AMINTIREA

IMPĂCAT ÎN SINE.

Cad frunzele pe-alei, și'n hău
S'afundă albe ploi de astre.
Trec toate, trece râsul tău
Și trec și serile albastre.

Maimuțărindu-ne acum,
Sub cortul patului, tot altă
Pereche, întâlnită'n drum,
Se strânge, plânge și tresaltă.

Și gândul meu setos de zări,
Lovit, s'abate și se schimbă,
De stânca unei întâmplări,
De nu mi-l mai cunosc pe limbă.

Dar toate, obosit, le las
Cu clipa gingașă să moară,
Când știi că e în mine-un glas
Ce le-o da viața doua oară.

Un glas cu care, fraged scoli,
Trecutul galben și tomnatic,
In fulgere și-aureoli
Sub coiful tânăr de jăratec.

Emanoil Bucuța

S T A N Ț E.

A sângerat rugina pe pânțele de dealuri,
Și chihlimbarul plâns-a în ramuri și'n desișuri,
Și aurul și mierea au curs peste frunzișuri.
În leneșele zile cu vântul lor în valuri.

Și-au troenit brândușe poene pârguite
Subt cerul larg și dulce și palid și ușor,
Și-aripele de paseri l-au alintat în sbor,
Topindu-se cu dânsul în zările-obosite.

Și-amurgurile fost-au trufașe 'nflăcărări
Ce se'ncingeau în nouri cu'nvinețiri de-aramă,
Și noaptea liniștită-și înfioră năframă
Cu-a stelelor sclipire spre-albastre depărtări.

Dar dacă astăzi toamna demult e'nmormântată,
O sfetnică prea blândă rămâne Amintirea,
Și face și mai scumpă să fie nălucirea
Decât aevea vremea de străluciri bogată.

Luca-Ion Caragiale

CÂNTEC.

Ruginind cărările,
Frunzele se scutură ;
Aur ele flutură,
Când amurgesc zările.

Am ascultat vânturile,
Fluerându-și corurile,
Șerpuindu-și sborurile,
Și mlădiind cânturile.

Am strâns întristările
Și le-am dat isvoarelor,
Să le dea ușoarelor
Morți — cu împăcările.

Așa-s toate toamnele ;
Că triste-amintirile
Cu desamăgirile
Sânt în suflet doamnele...

Luca-Ion Caragiale

TĂCERE.

Tăcerea, ca o aripă de șoim,
Incet, fatal, s'a coborât pe masă ;
Pe Dumnezeu îl covârșește somnul,
Iar îngerii stau, triști, pe lângă sobă
Și-și freacă aripile de rugină :

E ora toamnei, pe pământ și'n cer !

Eu deschid geamurile spre grădină
Și, printre frunze 'nșurupate'n vânt,
Plimb pașii neîntinse pe pământ.

Coliba amintirilor e goală,
Cu ușa dată de păreți ;
Un biet eret șchiop o mai păzește,
Cu-o strachină cu apă dinainte,
Iar stolul amintirilor și-ascute
Triunghiul falfâirilor în zări...

Mihail Celarianu

FIRE DE TOAMNĂ.

Toamnă, tu'mi așterni covor
Din frunzișul veșted,
Fire albe trec în sbor
Mi s'aștern pe creștet.

Eu în mână'ncet le prind
C'o zâmbire-amară
Căci în suflet mi s'aprind
Amintiri de vară.

Eie cântă, eu ascult
Șoaptele lor line,
Dulci iluzii de demult
Ce cătați la mine ?

Maria Cunțan

CÂNTECUL TOAMNEI.

Să nu'ncepi corn fermecător
Căci viersul tău mă înfioară
Când cade greu și arzător
Precum cădea odinioară.

În cântu-ți trist și depărtat
Parfumul toamnei care moare
A pus tot chinu'nflăcărat
Din slava dragostei în floare.

Și'n trista seară cenușie
Plâng pale flori înfiorate
Ce'n dureroasă agonie
Par niște sfinte torturate.

Melancolia amintirei
Are-adâncimi misterioase
Ca ochii verzi ce mint iubirii
Sub gene lungi și mătăsoase.

Ștefan Petică

T O A M N Ă.

Au vuit prelung ca vântul pasărilor migratoare
Peste casa părintească unde eri m'am regăsit
Singur cu lumina, care galbenă venea din soare
În odaia de-altădată să-mi ureze bun sosît.

Toamnă, iată-ne'mpreună, gospodină ce porți cheea,
Ruginie ca o frunză, a trecutului meu mort.
Toamnă, iată-ne alături, noi cu visul, pe alea
Nucilor ce ancorează pentru iarnă'n al tău port.

Precum seara pe câmpie, când fășii se prinde ceața,
Tot auzi sunând vecernii și nu știi de unde vin,
Sub frunzarele rărite amintirea chiamă viața,
Și trecutul îi răspunde ca un clopot în declin.

Zile albe, zile negre... ce străine, ce departe
Buclele în care dorul meu de cer l'am îngropat...
Toamnă, lasă-mă să mângâi părul tău de frunze moarte,
Părul tău de aur roșu și de soare întrupat.

Ion Pillat

SEPTEMBRIE.

În zare cine'nscrie al berzelor triumphi?
În inimi cine'nfige trecutul ca un junghi?

Vezi, Toamna și-Amintirea, surorile dîvine,
Când una ne sosește și cealaltă revine.

Zadarnic cred că vremea cu anii a crescut:
În fiecare toamnă reintru în trecut.

Copilaria-mi toată dă busna la uluci,
Când stă la poartă coșul cu struguri și cu nuci.

Ion Pillat

TOAMNĂ TÂRZIE.

De astă vară port cu mine
Mototolit ca o batistă
Un câmp de maci și de gherghine.
Și'n ciuda negurii de-afară
Întind — cu mintea înflorită —
În toamnă, petece de vară...
... Și urc încet de tot șoseaua
Îmbrățișată de caiși,
Pe care'n praful cald și moale
Toți pașii satului sunt scriși..

Clăpesc din aripi rândunele
 Ca mii de gene peste soare...
 Imi simt un cerc de foc pe tâmpile,...
 Și-un bob fierbinte de sudoare..

Afară norii-îngroapă luna.
 Și-aud cu aripa-i de mătase,
 Cum vântul face cruci pe case
 Iar ploaia-aplaudă într'una!

Ioan Marin Sadoveanu

AMURG.

Când moare'n zări amurgul arămiu,
 Ascult în paceă ce'ncunună firea
 În inimă mi cum plânge amintirea
 Ca o privighetoare într'un parc pustiu.

Teodor Scorțescu

MELANCOLIE.

Se cerne ploaie deasă pe toamna din grădină
 Și vântul cerne frunze cărărilor deșarte...
 O vară, încă una s'a dus să nu mai vină
 Și gândul mi-i, cu stelul de rândunici, departe.

O vară, încă una trecut'aşa devreme —
Şi noi cu ea ne pierdem; ne-a mai rămas de-acum
Doar gândul, amintirea în urmă să ne cheme,
Căci ne-am lăsat o parte din inimă pe drum.

Sântem ca marinarii rătăcitori pe ape:
De ţara lor, de toate plângând şi-aduc aminte —
Şi une ori furtuna de ţarm îi trece aproape —
Văd satul loş, dar vântul îi zboară înainte!

Mereu tot înainte, tot zile netrăite!
Viaţa noastră trece, când stai să te gândeşti,
Ca apa care scade aşa, pe nesimţite,
În cupele uitate pe margini de fereşti.

Artur Stavri

ERA...

Erà — amînte de-ţi aduci
O zi de toamnă, mohorâtă,
Cu nori de plumb, pe-un cer de tuci,
Şi pâclă: scrum trecut prin sătă
Pe-aleele de nuci.

Pe-un nour negru încrustat
Şi soarele mai şters erà,
Cu tonuri roz, de matostat,
Ca o enormă acadeà
În apa lacului muiat
Cu 'ncetul se topeà

Și ne-am ȃprit lângă hamac,
 La gura grotei de cleștar
 Din dosul vechiului conac.
 Privirea ta, ca un tâlhar,
 În suflet îmi intră pe brânci.
 Și eu în ochii tăi adânci
 Mă scufundam, să mă desfac
 Cum se desfac din munte stânci,
 Ce vin vuind din vârful lor
 Și cad într'un prelung fior
 În fundul apelor adânci.

Al. O. Teodoreanu

AMINTIRE.

Cad frunzele pădurilor, și crengile — din ce în ce mai abătute — sânt lungi priviri încremenite după căderile neconținute.

De ce'mi simt trupul, tot mai împovărat de mâhniri ?

De ce-l simt cum se'ncovoiaie, tot mai greu, spre pământ ?

De ce'mi atârână, brațele, vlăguite ?

De ce vrea trupul să'mi zmulgă sufletul — care fâlfâie de-a-supra cerului, ca o flamură a luminii ; — de ce vrea să mi-l împovăreze cu mâhniri fără rost ?

Trunchiul de copac din care viața mi-a făurit trupul, își aduce aminte ca de mult, își pierdea ș' el frunzele — la vreme de Toamnă — laolaltă cu pădurile.

Și sufletul aplecat pe trup, ca o ureche pe o scoică, ascultă înfiorat, nalucile foșnitoare ale Toamnelor de-odinioară.

Ionel Teodoreanu

CURGEA SIRETUL LINIȘTIT...

Trecuse toamna gânditoare
Pe râpi, prin garduri, peste vii,
Și închinase toate celea
Aceleiași melancolii,
Departe, pe întinse șesuri,
Curgea Siretul liniștit,
Sub sbor de pasări călătoare
Calatorind spre răsărit.

 Înaltă, mișcătoare dungă,
Ce-abia te vezi pe cer senin,
Câte speranțe sbor cu tine
Ce primăvara nu mai vin !
O umbră goală, trecătoare,
Viața noastră pe pământ !
O pasare ce pleacă toamna,
Desamăgită, fără cânt,
Și nu mai vine, nu mai vine,
Căci tinerețea-i o poveste
Pe care noi o știm c'a fost,
Dar niciodată-o știm când este.

 O, toamnă, scumpa mea suroră,
Te-ai dus și tu, ca orice bine,
Și noi rămas-am să te plângem
Cu alți nenorociți ca mine.
Eu m'am deprins de mult cu toate,
Și, trist, în sufletu-mi m'am strâns,
Dar viața e așa de crudă
În cât și astăzi încă-am plâns:

O amintire de durere,
Un biet amor ne'mpărtășit,
Ce ca și toamna, ca și toate,
S'a dus și nu a mai venit,
Și care azi, sub umbra tristă
A tinereții apunând,
Mi-a răsărit în amintire
Mai dureros ca ori și când.

Duiliu Zamfirescu

CÂNTÉC DE TOAMNĂ.

Acum când cad nucile coapte în mâinile copiilor buni,
Și aerul are miros de oțet albastru și'n boabe de struguri se
mișcă sâmburii,
In apele adânci, între trestiile triste, pașeri moarte adună, co-
toiul vagabond
Și'n jurul buților se'nșira joc de cărți și se aprind pipele.
Eternă, banala, duioasă toamnă, iar m-ai chemat în codrul aiurit
Să tresar atingând apa rece a izvorului: răceală, răceală,
Eterna desfrunzire și părăsire și îngălbenire și amorteală,
Soare îmbrobodit în ceață, cu fața unei bolnave bătrâne,
Și crapă ramurii fagului și roesc lânțarii obosiți.
Nici viespele nu mai atacă, asemeni unei neputincioase raze
Foaia de lipan își ascunde petalele în spinii trandafirului,
Pământul miroase a fân și somn, și scârție roțile ce duc la
moară,
Cai bătrâni și popi călare, duc grâul la moară,
Și morărița, cu sucnă roșie, stă pândă după lăutari.

Vagabond câte-un greer colindă prin găurile crucilor de morminte.
A murit poate cineva: convoi de haine negre și svâcnesc la-
crămi în batiste,

O cruce arde ca focul, încinsă în beteala palidă de soare
Și corbii, de-asupra mea, trec ca amintiri negre de viață
— Am fost și eu de douăzeci de ani.

Și toamnă o râdeam.

Fierbea mustul tinereții în brațu-mi tare,

Și vinul dragostei nebune, mă amăgi.

Toamnă, împlinirea sânilor albi,

Toamnă, plimbări până'n zorii tremurinzi, cu femeea,

Toamnă, gondolări pe Someș: făcând din Cluj: Athena,

Și din casele lui: museul din Firenze.

O, am fost și eu de douăzeci de ani.

Și treaz, de orice adieri de poftă, veghând la fereștile iubitei.

Plâns de ghitara, zâmbet ieftin de mulțumire supt balcon

Când cheia de poartă cădea pe jobenul meu.

Purtam bețișor de trestie, cu inel de argint,

Și cravată ca rubinul, și veston de paradă,

Și ocoleam sfinți și tămâie: evviva Boccaccio,

Jurător pe Faublas și pe Galioni.

O, tinerețe, trăsură frumoasă, în care am șezut odată,

Ca acum, să gem strivit sub roțile ei:

— Acum alții șed în ea.

Și mie-mi crește părul alb și barba albă

Și voi iubi soba

Și voi acoperi oglinda,

Și când va fi vânt, îmi voi ridica gulerul paltonului

Sgriburind de frigul ce țancănește dinții bătrâneții.

— O, toamnă trecută, cerb rănit de săgeata nopții,
Trandafir veștejit pe evantaiul dantelat al miresei moarte,
Sborul ciocârliei ce nu se mai coboară,
Steaua ce duce depărtarea'n depărtare,
Draperii de aur ce nu se mai deschid să apară fața rumenă
cu păr blond buclat..
Cântec ce nu mai răsari pe buzele mele..
A 'nceput să însereze.

.
— Se duc acasă fericiții și îndrăgostiții
li chiamă.
Se aprind împrejurul lacului felinarele.
Vâslește Amorul în barca magică.
Dați-mi lopețile să taiu și eu dâre albastre,
Dați-mi tremurul sânelui, sărutarea adâncă a poștei.
S'a coborît întunecimea.
Și nu mai intră nimeni cu lumânarea.
— Numai frunzele cad afară, să desprindă una după una.
Și răgușit, încep să cânt plângând, cântecul toamnei.
— O, tinerețe de ce m-ai părăsit?..

Emil Isac

TOAMNA ȘI MOARTEA

SFÂRȘITUL TO AMNEI.

O! cine-ar zice că pe-aici
Au fost vre-odată flori,
Privighetori,
Și cărți citite cu-ochii mici,
În care latele panglici
Intorsu-s'au de-atâtea ori?

Și totuși furăm doi, mai ieri,
Strânși braț de braț, gângavi —
Ca doi bolnavi;
Și'n legănarea celor seri
Sub plopii negri și severi, —
Blânzi și supuși ca niște sclavi.

Să plec! de-acuma sânt străin
Pe unde fură tei; —
Pleșuvi și ei!...
Ceva ciudat ca un destin,
Mă 'mpinge să mă 'ntârzii prin
Căzuta frunză din alei.

Aici unde-a murit trecutul
Mă plimb ca'ntr'un mormânt,
În care sânt
Legat s'ascult cum tace lutul,
Pe când în suflet toarce mutul
Regret, înfășurat în vânt.

Tudor Arghezi

PASTEL.

Buciumă toamna
 Agonic — din fund —
Trec păsărele,
 Și tainic s'ascund.

Țârâe ploaea...
 Nu-i nimeni pe drum :
Pe-afară de stai
 Te 'nnăbuși de fum.

Departe, pe câmp,
 Cad corbii — domol ;
Și răgete lungi
 Pornesc din ocol.

Tălângile — trist
 Tot sună dogit,
Și tare-i târziu, -
 Și n'am mai murit...

G. Bacovia

TOAMNĂ.

Trec zile reci, trec zile lungi
Pe fruntea 'nbătrânitului pământ;
Trec zile galbene, trec zile 'ntunecate,
Ca niște moarte duse greu de vânt...

E Toamna, care vine tremurând
Cu nouri moi pe vârfuri de păduri,
De ploi și neguri plină;
E Toamna, care vine vânturând
Văzduhul,
Cu falduri de 'ntuneric și lumină...

Pământul, prins
Intr'un fior de moarte,
Ridică palide priviri învins;
Căci Vara nu mai vrea să-l poarte...

Și zguduit de larma vânturilor multe,
Cu dărnicie—asvârle Toamnei la picioare
Puzderii aurii de frunze smulte,
Și vlaga toată suptă de la soare...

De poala Ei,
Ca niște fluturi sprinteni de rugină,
Sburdalnicele frunze se anină
Să-i înflorească pașii largi și grei...

Trec zile reci, trec zile grele
De lacrimi și de moartea care doarme 'n ele;
Trec zile lungi de parcă's veșnicii
Pe umării pământului pustii...

E Toamna care merge murmurând
Prohoadă vechi la fiecare casă,
Când putredele ploi o scurmă;
E Toamna care curge și ne lasă
Cu sufletele goale 'n urmă...

Pământul vlăguit de vânturi, când
Intr'însul nici un dor nu se mai sbate,
Deschide văile... și'n groapă blând
Bêlșugul mort de frunze și de lacrimi
Din viața Toamnei distrămate...

G. Bărgăuanu

CETATEA SOMNULUI.

Coboară punți pe lanțuri ruginite, și 'ntre zimți la foișoare
Se 'nalță 'n sulii în cetatea somnului opaițe ușoare.
În raza lor o toamnă de Septemvre — și leagănă întâia foaie
Și peste fire de păianjen plutitoare,—o trece și-o îndoaie
Ca pe o pană, 'ncet, pe coardele—unei țitere aeriene
Umplând de zumzet zarea, când aproape, plin, când subțiat, alene.
La pas, neauzit, pe calul cu copitele 'nvelite 'n pâslă,
Eu viu cu păsările negre care trec în rari bătai de vâslă

Și singure ar ști să-mi spună ce-i cu cele-o sută de cămile
Pornite încărcate la sălbateci în deșert de ani de zile.
Puțin îmi pasă azi de mi-au avut în corturi, sau de nu odorul
Când sufletul mi-e plin de-un dor trupesc, un dor asemenea
cu dorul

Corăbierilor ce sufăr de scorbut pe mările-australe
Și n'au decât mâncări uscate—după carnea învârtit 'agale
În frigărui de lemn cioplit răzând cu barda 'n insule 'n desime
La jarul cu pufnit și sfârâieli de stropi de sânge și grăsime.
Strâng frâul, însă calul nu m'ascultă, intră pe supt bolți în tihnă,
Și'n urma mea cetatea somnului închide porțile de-odihnă.

Emanoil Bucuță

SFÂRȘIT DE TOAMNĂ.

Oh, după ce eri vântul acidulat de ger
Umflându-se'n scheletul copacilor, stătuse,
Din arbori frunze rare se desprindeau stingher
Și cu intermitența acceselor de tuse.

Apoi simțita-am gândul ascuns al toamnei cum
Răsfrânge pretutindeni culoarea-i de sulfină,
Iar cerul devenise un larg alcov de fum
Greoi ca atmosfera murdară de uzină.

Pe uliță, impresii adânci de doliu mic
Treceau că un nostalgic convoi de'nmormântare,
Și tainic, trecătorii, cu clătinări de dric
Păreau că duc povara tăcerii în spinare.

Prin cafenele, -oameni, visând trecutul Mai
Şedeau şi, sub asaltul de gânduri ne'nţelese,
Cu ochii duşi în fundul paharului de ceai,
Doreau tovărăşia vecinilor de mese.

În mintea lor bolnavă şi'n suflerul lor ros
De moartea dureroasă a zifelor în noapte,
Şovăitoare, iarna, intra ca un miros
Subtil de pâine caldă şi de castane coapte.

N. Davidescu

COBOARĂ CORBII.

Privirea noastră'naltă-un rai
În fiecare colţ de plai;

La 'glasul nostru 'n simfonii
Tresar grădinele pustii,

Cu gândul nostru 'ntindem punţi
Şi peste mări şi peste munţi,

Dar umbre, vezi? plutesc pe sus —
Coboară corbii spre apus.

Şi cum trec mândri! Parcă 'n sbor
Simt că pământu-i tot al lor.

Ovid Densușianu

IMPRESII.

O, soare alb de toamnă, tu ultimul fior
Al anului ce bate din tot mai grea aripă,
Tu, tremur slab pe floarea ce 'nghiață peste o clipă
Și pe obraji galbeni surâs sfâșietor.

Natura, pretutindeni mormântului dând loc,
Se scutură de farmec și formele-și subție
Și-o tot mai rece mână și tot mai străvezie
Și 'ntinde 'ntreaga viață spre dulcele tău foc..

Dar tu, cum vidul par'că te-ar suge dinnapoi,
Aluneci stins pe câmpuri de brumă încărunțite,
Agăți pe codrii negrii lumini încremenite
Ce dau un luciu straniu ruginelor de foi...

Și zi cu zi mai palid în fund de zări te-arăți..
Pământul pare galben ca frunzele căzute,
Și goalele întinderi mai reci se fac, mai mute
Sub zorile și-amurgul ce-aștern palidități...

Doar apele fug repezi prin mătcile pustii..
Simt moartea că 'n capace de-argint o să le bată
Și fug •împleticite și 'n ele geme toată
Sforțarea 'năbușită a 'ntregei agonii..

Văzduhul, el stăpânul pustiului nimic,
Perdele largi de ceață coboară pe 'nserare...
Și cum se 'mbracă 'n ele, întreaga boltă pare
Un doliu alb pe-o poartă sub care așteapt'un dric !

George Gregorian

AGONIE.

Cu lacrimi mari și repezi sfârșitul Toamnei plânge!
Se 'ntunecă, și 'n goana înfriguratei ploi,
Ca o hlamidă mare cu pete mari de sânge,
Răsare noaptea rece din tainicul noroi.

În aiurări de frunze, ca aripi de rugină
Ce cad tremurătoare pe largele alei
Natura sfâșiată se sbate în ruină
Și numai eu mă 'ncumet în agonia ei.

Respir adânc otrava ce 'nvăluie grădina
Și dezolarea Toamnei mă 'mbată ca morfina
Ce 'nlănțue în creier hipnotici viziuni;

Iar sufletul îmi, pare o casă de nebuni
În care se frământă, se 'nalță, se îndoiaie
O lume de 'ntuneric, de sânge și de ploaie.

D. Iacobescu

AMANTĂ.

Octobre—spre sfârșitul lunii
Salcâmii haine nu mai au.
Cu berzele, ce-n sbor plecau,
E mult de când s'au dus lăstunii.

La foc, pe prispa casei, stau ;
Mă uit cum se topesc cărbunii,—
Pe când prin aer, ca nebunii,
Părăsitorii goănă dau.

Tac și te-ascult înmărmurit.
Cânți. Cânti plângând. Grădina-ți pare
Un catafalc,—acoperit

Cu crizanteme,— de pe care
Natura-ți cere-o sărutare...
Ți-a fost amantă și-a murit.

Haralamb G. Lecca

TOAMNĂ.

Curg valuri moi de ceață pe livadă, în calmul ruginiului amurg,
Și din desişul frunzelor plâpânde, neliniștite foșnetele curg...
Aud ecoul chiotelor rare în straie de străvechi melancolii:
Nu-și bănuiesc tristețea rapsodiei culegătorii veselelor vii...

Ca un tăciune 'ncenușat de ceață, se sprijină de-o muche, obosit,
Aprinsul soare-al verilor apuse visându-și tinerețea lui : un mit,
Cum se topește 'ncet în depărtarea nebănuitei lui împărății
Imi pare-așa că'n trista lui visare, veghează taina vastei agonii..

Căci pâlc de frunze scapătă spre glie iar foșniete prelungi se
vaită vag,
In fire plâng dureri nerăsbunate și 'n noaptea care cade.
bruscă, rag
Fantomele ascunse ale morții...copacii 'ncet-agită mii de mâini
Parc'ar grăbi, tăcuți o 'nmormântare.. Departe urlă crâncen
niște câini....

Basil Munteanu

TOAMNĂ.

Suspină plopii de vânt, de frig și ploae,
Privesc în zări și vârfurile 'ndoaie
In semn de-adio soarelui apus,
Pustiu e și tăcere pe muncele,
Plecat-a blând popor de rândunele
Și ne rămâne ulii pe sus !

Așa lumină tristă ne 'mpresoară
Ca fluturarea palidă, ușoară
A palidelor frunze la pământ..
Pe cine plâng de toate sunt în doliu ?
Cine-a murit în templu-acesta sfânt
De cade pânză ceață,— un lînțoliu ?

Întârziat un clopot blând vibrează
Și sufletul spre rugă îl adapă..
Din spre păduri, înarîpate cete,
Vin corbii croncănind... Se înoptează,
S'afundă 'n întuneric ca într'o apă
A arborilor sumbre siluete...

D. Nanu

TOAMNA VIEȚEI.

Zeiței Erato

Acum, himerică zeiță, superbă, magică regină,
Intr'o finală simfonie din sbuciumarea mea sub cer,
Va coborâ funesta nimfă cu 'mbrățișarea ei de fier,
Țesând arhaicul lințoliu : din frunze, brumă și lumină.

Divinitate de-armonie, legenda vieții se termină,
În șuerări de uragane, ca o fantasmă pot să pier,
Vrăjit de valurile morței, de nebunie și mister,
Schimbat în torță asvârlită pe o mocirlă bizantină.

Din leagăn mă 'ndreptai spre tine, când auzii vibrări de liră,
Torrent, prăpastie și fulger în ochii mei se adânciră,
Plutii ca Dante și Virgiliu pe insondabilul abis.

Țernit-am suflet, gând și spațiu și viziunea mea păgână,
Păream, de 'ntreg Pământ, departe, gemând pe irizatul vis ;
Cădea-va plumb de mii de secolii pe obosita mea țărână.

Alexandru Obedenaru

SFÂRȘIT DE TOAMNĂ.

Abia trecut-a vara și-acum și toamna trece,
Cu cântecu-i de jale un bucium o petrece ;
Și frunza 'i răvășită și codri 's arămii,—
Acuma înflorește pustiul inemii,...

Pe valuri friguroase vin bocete amare,
Asemeni ne'nduratei cântări de 'nmormântare,
Pe cer perândă norii și corbii trec țipând,—
În fața firei moarte — rămâi fără de gând !

În casă, de la vatră, ascuți, cum vântul geme ;
Te scutură fiorii,— adormi de la o vreme,—
Și 'n somn aluneci parcă pe-o gură de sicriu,
Te strâng păreții raclei,— te-apasă și ești viu !...

Ion Păun-Pincio

VAE SOLI...

M'am dus pe șesu 'ntins și vânăt,
Prin luncile de pe Siret :
Un val de apă argintie
Și alintat de-un plâns încet,...

Eram atât de trist și singur !
În preajma mea și înapoi,

Cădeau în golul din pădure,
Din sălcii, galbenele foi.

Eram eu singura viață —
Și 'n liniștea din jurul meu,
În trista măreție-a morții,—
Părea că mă cufund și eu.

Ion Păun-Pincio

TOAMNĂ PATRICIANĂ.

De astădată toamna
I-atâta de frumoasă,
Încât o tremurare
De stranie rășcoală,
Prin suflet mi-a trecut...

În fire e o vrajă
A-tot-cotropitoare...
Un cer de vâl albastru,
Un vânt ce-i par'că palid,
Pe harfele de frunze,
Acorduri line cântă
Ce-s moi ca o visare...

O pasăre, c'un foşnet,
În sbor, uşor, a şters,
O lacrimă pe cer...

Şi stau,
Cu inima pe buze,
Cu sufletul în ochi,
În ştearsă aiurare,
Ca beat de contemplarea
Orgiei de frumos...

Şi poate c'o răskoală
În mine a svâcnit
Viaţa
Căci, stranie minune,
Întreg acest frumos,
E moarte...

Orgie de frumos..
Parfum de vestejire...

Îmi pare că natura,
Cu gest patrician,
Artera şi-a deschis-o
Şi moare surâzând
O moarte-sărbătoare,

Cu fruntea 'nghirlandată
De palidul amurg,
În muzica cea mută
A orgei de tăcere...
...Și dacă asta-i moartea,
Ași vrea să mor și eu...

Vintilă Russu-Șirianu

MOARE EDERA'N FEREASTRĂ...

Moare edera'n fereastră
Zarea 'nsângerând,
Zarea 'ntinsă, depărtată,
M'o primi curând.

Și prin ederă pătrunde
Clopot trăgănat,
Cine știe mâine unde
Voi fi îngropat!

Alexandru T. Stamatiađ

PE STÂNCI.

Unde ę sufletul meu,
Ce-am făcut sufletul meu —
De mă tângui și sufăr și gem
Cu suflare de moarte?

Iată, veni ră de-acum
Albele zile de toamnă.
Stau sus pe stânci și privesc
Cum se coace porumbul..
Unde e sufletul meu
Cu dureri așa fericite —
Vine o pală de vânt și mă bate
Când aprinsă, când rece...

Tudor Vianu

TOAMNA RĂSBQIULUI

SECTOR LINIȘTIT.

Ca un medalion scump de femei
Luna atârnă albă, peste tranșee.
Ochii mei sângeră lacrimi amintitoare,
Chipul din lună'i departe, gândul mă doare
Câmpu-obosit se 'ntinde și-adoarme,
Fâșâe'n noapte o salvă de arme...
Cad peste zare, brusc, două stele..

Au căzut la posturi două santinele.

Rașova, 20 Septembrie 1916

Demostene Botez

ISTORIE ȘI BASM.

Frânturi de curcubee cad în uliți
Și fâlfâie nebune la ferestre.
Răsar pe porți de cer călări cu sulii
Și coif de-argint și aur pe căpestre.

Și urcă oști prin ceață'n glas de goarnă
Pe căi de munte și prin sate rare.
Cu vuet de prăpăstii se răstoarnă
Și stâlpi și pajuri de străvechi hotare.

Și'n frunzele ce toamna 'ncet le pierde,
Sub focurile care 'ncep să ardă,
Prin fulgerele ochiului tău verde,

Trec Feți Frumoși cu păr din foc de lună
Și trec viteji purtând în mână barda —
Istoria cu basmul împreună.

Emanoil Bucuța

TOAMN'ACEASTA.

De prin arbori, toamn'aceasta
Cade'n pete mari de sânge..
Toamn'aceasta, toamn'aceasta,
Câte vieți s'or stânge!

Pe ferestre norii negrii
Bat cu degete de ghiață..
Norii negrii, norii negrii,
Câte zări sub ceață!

Și'n văzduhuri, vântul rece
Fâlfâie a cucuvae..
Vântul rece, vântul rece,
Câte inimi tae!

Prin morminte numai morții
Au surâsul lor pe gură..
Numai morți!... Numai morții!..
Doamne, te îndură!

GREIERUL ȘI SENTINELA.

Pe stânca muntelui pustiu.
Când urletele încetează
Un greer cântă ca o rază,
Și eu sunt viu, și el e viu.
De peste tot miros de mort,
E poate doar un stârv de cal.
Un glonț se'nfinge sec în mal
Și ploaia râcăie pe cort:
Un răpăit, parca ar vrea
Un altul, de pe altă lume
Să facă fioroase glume,—
Dar nu, e numai vremea rea.
Și greerul ca și o pilă
Ascute tremuratur glas
De-o veșnicie sau de un ceas.
Eu îl ascult și îmi e milă
Că știu ca mâine o să piară
Când oi pleca și n'o mai fi
Un foc cu flacări aurii,
Ca nu mai e de trei luni vară.

Sunt singur. Bat cu talpa în pământ.
De ce-ai tăcut?

— sunt singur, singur sunt.

SEPTEMBRIE.

Plouă peste foile de cort
Și din ele picură'n tranșee,
Ingânând o tristă melopee
Pentru sufletu-mi ce azi e mort.

Peste toată zarea s'a întins
Un zăbranic nesfârșit de doliu;
Cine oare-a pregătit lințoliu
Și anume pentru care ins?

Sufletu-mi e mort și amintiri
Nu 'mpletesc coroana funerară,
Singure șrapnelele presară
Peste el exotici trandafiri.

1916

Perpessicius

BRANCARDIER.

Moare toamna în petale de cicori,
Mor' pe 'ncetul și cicorile 'n vâlcea,
Fâlfâie 'n răstimpuri sumbrul crep de ciori
Peste câmpul gol și peste viața mea.

Vine vijelia bubuind din zări,
Răscolește totul ce 'ntâlnește 'n drum,
Sugrumată moare floarea pe cărări
In viespar de schije, pulbere și fum.

De vrei să dai sprijin trupului învins,
Suflete, îți cată adăpost în cer :
N'a rămas pe 'ntinsul văilor cuprins
Decât Dumnezeu din cer, brancardier.

Octombrie 1916

Perpessicius

VERSURI PENTRU ZIUA DE ATAC.

Fragment

Fii gata, prietene soldat, fii gata.
Curăță-ți cu grije arma și lopata
Și pune-ți cruciulița la gât,
Măine va fi un atac mare,
Fii gata și atât.

De undeva, de departe, ne vor trimite ordine ;
Cu ranița și arma în spinare,
Pe drumurile ude de 'ntuneric,
Ne vor purta întreaga noapte
În șoapte.
Târziu ne vor opri în fața porții,
În fața porții nevăzute a morții.

La trei din noapte vom scula din somn
Pe cei care căzură istoviți în noroi.
Vom aștepta din nou
Noi ordine,

Vom aştepta chinuitor
Şi-apoi, pătrunşi de ploaie până la vertebre,
Murdari, încătuşaţi, greoi,
In zorii albicioşi şi umezi de Septembre,
In şiruri rare vom urca
Cu paşi definitiv
Colina dupa care stăm,
Şi deodată....
De nepătruns şi gol
Va sta înaintea noastră câmpul de bătaie.
Unic, imens şi nou
Va sta înaintea noastră câmpul de bataie.
Surprinşi privim o clipă acest decor funest
Un semn, un gest
Şi 'ncet pornim pe povârnişul gol al morţii
Intrăm, alunecăm, pe povârnişul gol şi noroios al morţii....

Camil Petrescu

TOAMNĂ.

Scutură-ţi din salbă
Banii tăi de aur,
Minunată toamnă
Peste piscuri doamnă.
Pune ram de laur
Celor care mor,
Şi pe reci morminte
Sarcofagii sfinte
Țese un covor....

Cântă tu din ramuri
Sângerânde flamuri
Și 'mpreună-ți cântul
Pururea cu vântul,
Pururi cu suspinul
Celor din tranșee,
Ca sa-l iea departe,
Zărilor să-l deie
Dincolo de moarte..

Și de vii cu ploaie
Și cu neguri reci,
Și de se îndoaie
Plopii pe poteci
Când îi bate vântul
Și le iea vestmântul;
Lacrimile noastre
Să le duci cu tine,
Și prin zări streine
Lacrimile noastre
Sa le picuri line,

Toamnă preamarită
De sfioase buzé,
Toamnă zdrențuită
Astăzi de obuze,
Flamurile taie
Le așterne 'n cale,
Flamuri noi de sânge, .

Aur și azur,
Ca să urce oaste
Munte nalt și sur
Cu râpoase coaste —
Flamurile tale,
Haina-ți sângerândă,
Să le fie 'n cale
Punte spre izbândă...

Ion Sân-Giorgiu

STRIGĂ MIERLA...

Strigă mierla din arini
— Cucule de ce suspini?
— Știi tu, soro, ori nu știi,
Că pe la Sântămării
Am lăsat codrii 'mpliniți
Și-i găsesc azi pustiiți,
Am lăsat codrii 'mbrăcați
Și-i găsesc azi despoiați,
Și-am lăsat pe la potici
Mândre cete de voinici
Ferecându-și flintele —
Și-azi le văd mormintele?

I. U. Soricu

CIMITIRUL PĂDURII.

Nu-i nici un om în cimitirul de la marginea satului : oamenii uită. Numai frunzele vin pe poarta cimitirului, târșindu-și pașii uscați : ele nu uită.

Toamna le-a alungat depe crengi, și ele au venit să se închine pe mormintele în care sunt îngropați copacii pădurii doborâți de oameni și prefăcuți în sicrie.

Ionel Teodoreanu

	Pagina.
Alexandri V.	107, 145
Al-George Ion	21
Anghel D.	59, 60, 155
Argezi Tudor	35, 156, 195
Bacovia S. 22, 36, 108, 131, 157, 196	
Barbu Ion	23
Bărgăuanu G.	197
Blaga Lucian	37, 121, 157
Botez Demostene 37, 121, 131, 158, 213	
Bucuța Emanoil . 159, 179, 193, 213	
Buzdugan Ion	23, 93, 175
Călugăru Alice	146
Caragiali Luca-Ion	180, 181
Carp O.	95
Cazimir Otilia	38
Celarianu Mihail	133, 159
Coșbuc G.	39, 95
Crainic Nichifor	24, 81, 147
Cruceanu Mihail	197
Cunțan Maria	61, 182
Davidescu N.	199
Demetrescu Traian	25, 133
Demetrius V.	122
Densușianu Ovid	200
Dominic A.	109
Eftimiu Victor	71, 160
Țminescu M. 97, 98, 110, 134, 161, 162	

	Pagina
Farago Elena	9, 62
Feraru Leon	41
Fundoianu B.	123
Furtuna Horia	42
Goga Octavian	10, 26
Gregorian G.	201, 213
Hétrat J. B.	111
Iacobescu D.	47, 63, 78, 163, 202
Iorga N.	48
Iosif St. O.	11, 12, 98, 112, 135
Isac Emil	190
Lecca Haralamb G.	203
Macedonski Alexandru	64, 113
Maniu Adrian . 27, 49, 74. 113, 114,	124, 215
Millian Claudia	148
Minulescu Ion	135, 149
Moșoiu Alfred	72, 73
Munteanu Basil	50, 203
Naum D.	12, 164, 204
Naum Alexandru	27
Negru Nathalia	81
Negruzzi Iacob	82
Nemțeanu B.	74
Obedenaru Gh	205
Oreste	125, 151

Orleanu Gh.	125
Pavelescu Cincinat	166, 167
Pavelescu Ion I.	75
Pincio Ion Păun . 50, 99, 115, 165, 206	
Perpessicius	216
Petică Ștefan	137, 183
Petrescu Camil	217
Philippide Al. A.	51, 83
Pillat Ion 65, 85, 100, 168, 184	
Pitiș Ecaterina	101, 138
Podeanu V.	107
Rașcu I. M.	86
Romanescu Marcel N. . . .	87, 139
Rotică G.	116, 126
Rusu-Șirianu Vintilă . . .	13, 29, 207
Sadoveanu Ion Marin	185
Sân-Giorgiu Ion	218
Scorțescu Th.	169, 185

Sihleanu Alexandru Z.	88
Solacolu Barbu	170
Soricu I. U.	220
Speranția Eugeniu	126
Stamatiade Alexandru T. 76, 171, 209	
Stavri Artur	66, 127, 186
Teodoreanu Al. 30, 68, 172, 173, 187	
Teodoreanu Ionel . 52, 53, 116, 117,	
140, 188, 221	
Toma A.	30
Topârceanu G.	15, 102, 140
Tutoveanu G.	173
Vianu Tudor	89, 209
Vinea Ioh.	54, 142
Voevidca George	151
Voiculescu V.	31, 55, 77
Zamfirescu Duiliu	117, 174, 189

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

**CEA MAI FECUNDĂ ȘI
INĂLTĂTOARE ȘCOALĂ**

APARE ÎN EDITURA

LIBRĂRIA „UNIVERSALA“ ALCALAY & Co., BUCUREȘTI